

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**KAMPLARDA BARINAN SURİYELİ
SİĞİNMACILARIN MEMNUNİYET DÜZEYLERİ:
HARRAN VE AKÇAKALE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

M. Selami YAZICI

GAZİANTEP
Ağustos 2015

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**KAMPLARDA BARINAN SURİYELİ
SİĞİNMACILARIN MEMNUNİYET DÜZEYLERİ:
HARRAN VE AKÇAKALE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

M. Selami YAZICI

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Ahmet AĞIR

GAZİANTEP
Ağustos 2015

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**KAMPLARDA BARINAN SURİYELİ SİĞINMACILARIN MEMNUNİYET
DÜZEYLERİ: HARRAN VE AKÇAKALE ÖRNEĞİ**

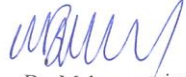
Muhammet Selami YAZICI

Tez Savunma Tarihi: 03.08.2015

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Hilmi BAYRAKTAR
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet BİÇİCİ
ABD Başkanı

Bu tez tarafımda (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ahmet AĞIR
Tez Danışmanı

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Ahmet AĞIR

Yrd. Doç. Dr. Mehmet BİÇİCİ

Yrd. Doç. Dr. Serhat KUZUCU

ÖZET

Kamplarda Barınan Suriyeli Sığınmacıların Memnuniyet Düzeyleri: Harran ve Akçakale Örneği

YAZICI, M. Selami

Yüksek Lisans Tezi, Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Ahmet AĞIR

Ağustos 2015, 78 Sayfa

Bu araştırmanın temel amacı Harran konteyner kent ve Akçakale çadır kentte barınan Suriyeli sığınmacıların memnuniyet düzeyleri arasındaki farkın incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini yansız olarak seçilmiş 600 Suriyeli sığınmacı oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin sınıflandırılmasında Sayı ve yüzde alma analizleri uygulanmıştır. Bu araştırma sonucunda Harran konteyner kentte barınan Suriyeli mültecilerin memnuniyet düzeyleri Akçakale çadır kentte barınan mültecilere göre daha yüksek çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda sorunlar yazılmış ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Bu çalışmada, Suriye'deki çatışmalardan kaçarak Şanlıurfa'nın Harran ve Akçakale ilçelerindeki Çadır kentte barınan Suriyeli sığınmacıların kamplara ilişkin memnuniyet düzeyleri analiz edilmektedir. Aynı zamanda sığınmacıların sorun algı ve beklentilerinin de bir şekilde konu edildiği araştırmada daha çok betimsel (discriptive) durumlarla ilgili olarak Sayı tabloları oluşturularak, değişkenlerin örneklem içindeki yüzde dağılımları ve örneklemin genel özellikleri elde edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada Harran konteyner kentte barınan Suriyeli mültecilerin memnuniyet düzeyleri Akçakale çadır kentte barınan mültecilere göre daha yüksek çıkmıştır. Tespit edilen sorunlar, bu sorunlara yönelik değerlendirmeler ve önerilerin konu ile ilgili merciler için önemli bir veri kaynağı olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci, Sığınmacı, Kamp, Çadırkent, Konteyner Kent

ABSTRACT**The Satisfaction Levels of Syrian Refugees Residing in Camps:
The Examples of Harran and Akçakale**

YAZICI, M. Selamı

M.A. Thesis, Department of Security Strategies and Management

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Ahmet AĞIR

August 2015, 78 Pages

The main aim of this research is to analyze the difference in the satisfaction levels of Syrian refugees residing in the container city located in Harran and the tent city located in Akçakale. 600 unbiased Syrian refugee samples took part in this research. In the classification of the research data, numeric tables and percentage analysis have been applied. The findings of this research reveal that the satisfaction levels of Syrian refugees residing in Harran Container city are greater than those in Akçakale Tent City. According to the findings of the research, the problems have been written and solutions for these problems have been presented in this paper. In this research, the satisfaction levels of the Syrian refugees who have fled the conflict in Syria and reside in refugee camps in Harran and Akçakale districts are analyzed. Also, problems, perceptions and expectations of the refugees are mentioned in this paper. Mostly numeric tables are used for the descriptive conditions. Percentage distributions in samples of the variants and main characteristics of the samples have been obtained. The satisfaction levels of Syrian refugees residing in Harran Container city are greater than those in Akçakale Tent City. Identified problems, problem-oriented evaluations and suggestions in the research are aimed to be of the great importance for the authorities in this issue.

Keywords: Immigration, Displaced person, Refugee, Camp, Tent City, Container City

ÖN SÖZ

Son birkaç yıldan bu yana ülke genelinde (Türkiye Cumhuriyeti) yoğun bir şekilde yaşamaya başlayan Suriye uyruklu insanlar bulunmaktadır. Bu insanların ülkelerinden ayrılış sebebi belli olmakla birlikte zaruri olduğu muhakkaktır. Türkiye Cumhuriyeti gerek komşuluk kavramı gerekse insani değerler bağlamında kapılarını mağdur duruma düşen bu insanlara hiçbir ayırım gözetmeksizin sonuna kadar açmıştır.

Özellikle sınır bölgelerinde bulunan şehirlerde ağırlıklı olarak ikamet eden bu sığınmacılar, hayatta kalabilmek adına birçok zorlukla karşı karşıya kalmışlardır. Durum karşısında Türkiye Cumhuriyeti elinden gelen bütün imkânları sağlamak için deyim yerindeyse bütün kurumları ile birlikte seferber olmaktadır.

Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde bulunan sığınmacılara yönelik birçok imkân sunmakla beraber mümkün mertebede bu sığınmacıları kayıt altına da almaya çalışmaktadır. Burada kayıt dışı giriş yapan sığınmacı sayısının da azımsanmayacak derecede çok olduğunu belirtmek gerekir. Çalışmanın ana temasını oluşturan ve belirli bölümlerinde de ayrıntılı bir şekilde ele alınan Çadırkent ve Konteyner kentler gibi yaşam alanları oluşturulmuştur.

Oluşturulan bu sığınma kampları sayesinde bir nebze de olsa rahat eden sığınmacılar, bu yaşam alanlarında hayatlarını idame ettirmektedirler. Birçok imkânın sağlandığı yaşam alanlarında tamamıyla Türkiye Devletinin bütçesine dayalı bir yapı mevcuttur. Tabi ki bütün sığınmacılar Çadırkent veya Konteyner kentlerde yaşamamaktadır.

Bu yaşam alanlarının kapasitesi belli olmakla beraber Çadırkent veya Konteyner kent dışında yaşayan sığınmacılar da ülke genelinde hayatlarını idame ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu değerler ile ilgili çalışma grafik ve tablolarla desteklenerek konunun somut bir şekilde daha kolay anlaşılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın başından sonuna kadar desteklerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Ahmet AĞIR'a şükranlarımı borç bilirim. Yine çalışmanın her aşamasında yanımda olan ve manevi destek veren sevgili eşim ve çocuklarıma ayrıca teşekkür ederim.

M. Selami YAZICI
Gaziantep 2015

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
GRAFİKLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Problem Durumu.....	4
1.3. Araştırmanın Temel Amacı.....	5
1.4. Araştırmanın Alt Amaçları.....	5
1.5. Araştırmanın Önemi.....	5
1.6. Araştırmanın Yöntemi.....	6
1.7. Araştırma Modeli.....	6
1.8. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	6
1.9. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1 Göç Kavramı.....	8
2.2. Mülteci ve Sığınmacı Kavramları.....	9
2.2.1 Mülteci.....	9
2.2.1.1. Uluslararası Hukukta Mültecilik.....	12
2.2.2. Sığınmacı.....	12
2.2.2.1. Mülteci ve Sığınmacı Kavramları Arasındaki Fark.....	12
2.3. Türkiye ve Suriyeli Sığınmacılar.....	14
2.3.1. Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılara İlişkin Sayısal Veriler.....	15
2.3.2. Türkiye’de Barınma Merkezlerinde Yaşayan Suriyeliler.....	15
2.3.3. Uzun süreli Misafirler ya da Suriyeli Sığınmacılar.....	17
2.3.4. Türkiye’deki Suriyelilerin Yasal Statüleri.....	18
2.3.5. Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme (Cenevre Konvansiyonu 1951).....	18
2.4. Türkiye'nin Mülteci Hukuku Sistemi.....	20
2.5. Türkiye’de Mülteci Sorunu.....	22
2.5.1. Türkiye Mülteci İltica Mevzuatı.....	23
2.5.2. Türk Yasal ve İdari Düzenlemelerde Mülteciler (1994-2006).....	23
2.6. Türkiye’deki Kamplar.....	24
2.6.1. Türkiye’deki Kampların Özellikleri.....	25
2.6.1.1. Fiziki Özellikleri.....	25
2.6.1.2. Kamp Yönetimi.....	26
2.6.1.3. Kamplarda Bulunan Hizmet Birimleri.....	26
YÖNTEM	28
3.1. Araştırma Bulguları.....	28
3.2. Demografik Bilgiler.....	28

ARAŞTIRMA BULGULARI	30
4.1. Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgular.....	30
4.2. Sığınmacıların Genel Memnuniyet Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	30
4.2.1. Sığınmacıların Konteyner Kenti ve Çadır Kenti Hizmetleri Bakımından Farklılaşan Şartlarla İlgili Memnuniyet Düzeyleri	32
4.2.1.1. Yemek Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri.....	32
4.2.2.Sığınmacıların Her İki Kampta Ortak Olarak Verilen Hizmetlerle İlgili Memnuniyet Düzeyleri.....	34
4.2.2.1. Çöp ve Çevre Temizliği Memnuniyet Düzeyleri	34
4.2.2.2. Çamaşırhane Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri.....	35
4.2.2.3.Sağlık Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri	36
4.2.2.4. Eğitim Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri.....	37
4.2.2.5. Emniyet Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri	38
4.2.2.6. TV, Radyo, İnternet vb. Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri	39
4.2.2.7. Din Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri	40
4.2.3. Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Verilmesine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri	41
4.2.3.1. Ulaşım Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri.....	42
4.2.4. Araştırmaya Katılan Sığınmacıların Kampın Yönetmelik Unsurlarına Yönelik Memnuniyet Düzeyleri.....	42
4.2.4.1. Kamp Yönetimine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri	42
4.2.4.2. Kamptaki Personelin Muamelesi Açısından Memnuniyet Düzeyleri... ..	44
4.2.5. Sığınmacıların Kamptaki İşlerinin Yürütülmesi Sırasında İlgili Yerlerden Yeterli Bilgi Verilmesi Açısından Memnuniyet Düzeyleri.....	45
4.2.5.1. Rehabilitasyon Hizmeti Açısından Memnuniyet Düzeyleri	46
4.2.5.2. Sığınmacıların Kamplara İlişkin Sorunları	47
4.2.6. Sığınmacıların Türkiye'ye Gelmeden Önce ve Türkiye ye Geldikten Sonra Değişen Algıları	47
4.2.6.1. Sığınmacıların Türkiye'ye Gelmeden Önceki Türkiye Algısı.....	47
4.2.6.2. Sığınmacıların Türkiye'ye Geldikten Sonraki Türkiye Algısı.....	48
SONUÇ	50
EKLER	56
Ek:1. Akçakale Kamp Fotoğrafları	57
Ek:2. Harran Kamp Fotoğrafları	59
KAYNAKÇA	62
Elektronik Kaynaklar	64
ÖZGEÇMİŞ	66
VITAE	66

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1a: Sığınmacıların genel memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	30
Grafik 1b: Sığınmacıların genel memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	31
Grafik 2a: Sığınmacıların yemek hizmetlerine yönelik memnuniyet Düzeylerinin Yüzdeleri	32
Grafik 2b: Sığınmacıların yemek hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin Sayısal verileri.....	32
Grafik 3a: Sığınmacıların içme suyu hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri	33
Grafik 3b: Sığınmacıların içme suyu hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	33
Grafik 4a: Sığınmacıların çöp ve çevre hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri	34
Grafik 4b: Sığınmacıların çöp ve çevre hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	34
Grafik 5a: Sığınmacıların çamaşırhane hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	35
Grafik 5b: Sığınmacıların çamaşırhane hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	35
Grafik 6a: Sığınmacıların sağlık hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	36
Grafik 6b: Sığınmacıların sağlık hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	36
Grafik 7a: Sığınmacıların eğitim hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	37
Grafik 7b: Sığınmacıların eğitim hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	37
Grafik 8a: Sığınmacıların emniyet hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	38
Grafik 8b: Sığınmacıların emniyet hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	38
Grafik 9a: Sığınmacıların TV, radyo, internet vb. hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	39
Grafik 9b: Sığınmacıların TV, radyo, internet vb. hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	39
Grafik 10a: Sığınmacıların din hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	40
Grafik 10b: Sığınmacıların din hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	40
Grafik 11a: Sığınmacıların sosyal ve kültürel hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	41

Grafik 11b: Sığınmacıların Sosyal ve Kültürel hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	41
Grafik 12a: Sığınmacıların ulaşım hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	42
Grafik 12b: Sığınmacıların ulaşım hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	42
Grafik 13a: Sığınmacıların kamp yönetimine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	43
Grafik 13b: Sığınmacıların kamp yönetimine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	43
Grafik 14a: Sığınmacıların kamptaki personelin muamelesi açısından memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	44
Grafik 14b: Sığınmacıların kamptaki personelin muamelesi açısından memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	44
Grafik 15a: Sığınmacıların kamptaki işlerinin yürütülmesi sırasında ilgili yerlerden yeterli bilgi verilmesi açısından memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri	45
Grafik 15b: Sığınmacıların kamptaki işlerinin yürütülmesi sırasında ilgili yerlerden yeterli bilgi verilmesi açısından memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri.....	45
Grafik 16a: Sığınmacıların kampta verilen rehabilitasyon açısından memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.....	46
Grafik 16b: Sığınmacıların kampta verilen rehabilitasyon açısından memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri	46
Grafik 17a: Sığınmacıların kamplara ilişkin sorunlarının yüzdeleri	47
Grafik 17b: Sığınmacıların kamplara ilişkin sorunlarının sayısal verileri	47
Grafik 18a: Sığınmacıların Türkiye'ye gelmeden önceki Türkiye algılarının yüzdeleri.....	48
Grafik 18b: Sığınmacıların Türkiye'ye gelmeden önceki Türkiye algılarının sayısal verileri	48
Grafik 19a: Sığınmacıların Türkiye'ye geldikten sonraki Türkiye algılarının yüzdeleri	
Grafik 19b: Sığınmacıların Türkiye'ye geldikten sonraki Türkiye algılarının sayısal verileri	49

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Türkiye’de Kamplarda ya da Kamplar Dışında Bulunan Suriyelilerin İllere Dağılımı	3
Tablo 2: Suriyelilerin Kaldığı Türkiye’deki Barınma Merkezleri	16
Tablo 3: Sığınmacıların Yaşadıkları Yer	28
Tablo 4: Sığınmacıların Cinsiyeti	28
Tablo 5: Sığınmacıların Yaş Ortalamaları	28
Tablo 6: Sığınmacıların Medeni Durumları	29
Tablo 7: Sığınmacıların Eğitim Durumları	29
Tablo 8: Sığınmacıların Mesleği	29

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfa Sayısı
STÖ	: Sivil Toplum Örgütü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UAÖ	: Uluslararası Af Örgütü
v.b.	: Ve benzeri

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Giriş

2010'da kendisini yakan Tunuslu gencin fitilini ateşlediği Arap Baharı benzer özellikler gösteren komşu ülkelerde de çok sayıda taraftar bulunca isyan Ortadoğu'da dalga dalga yayılmaya başladı. Birçok rejim değişikliğine de neden olan kitlesel ayaklanmalar Suriye'de çok sert çatışmalara dönüştü. Çok sert müdahalelerle cevap verilen bu çatışmalar giderek büyüyen insani bir trajediye dönüştü.

Suriye'de 2011 yılı Mart ayında başlayan meşru hak talepleri, Esed rejimince kanlı bir şekilde bastırılmaya çalışılmış, barışçıl protestolara silahlı ve ölümcül müdahaleler yapılmıştır. Esed rejiminin, gösterileri şiddet yoluyla bastırmaya çalışması, göstericilere doğrudan ateşli silahlar kullanması, Suriye'de bugün önü alınamaz bir iç savaşın başlamasına sebep olmuştur. Bu yaşananların en ağır sonuçlarından biri de Esed rejiminin katliamları ile birlikte Suriyelilerin komşu ülkelere sığınmaya başlamaları olmuştur.

Suriye nüfusunun neredeyse yarıya yakını bu çatışmalardan dolayı yerinden edilmek durumunda kaldı. Bunların iki milyonuna yakınının çocuk olduğu düşünüldüğünde, hem sığınmacılar ve hem de sığınmacıların sığındıkları ülkeler için durumun ne kadar ürkütücü olduğu daha kolay görülebilir.

Ülkelerinde yaşayamaz duruma gelen Suriyeli vatandaşlar başta yakın komşular olmak üzere dünyanın birçok yerine kitlesel göçler başladı. Giderek büyüyen bu göç dalgası özellikle Türkiye gibi komşu ilklere için bir "insanlık krizi" ne dönüştü. Bugüne kadar "açık kapı" ilkesini istisnasız olarak Lübnan uygulamıştır(HRW: "*Irak/Ürdün/Türkiye: Savaştan Kaçan Suriyeliler Sınırdaki Durduruluyor*", 1 Temmuz 2013.<http://www.hrw.org/node/116886>).Türkiye ve Ürdün sınırlarını kapatmamış; ancak güvenlik kaygılarıyla mültecilerin geçişi çoğu zaman kontrollü ve aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir (*Mülteciler Yüksek Komiseri, devletleri ülkesinden kaçan Suriyeliler için açık kapı politikasını sürdürmeye çağırıyor.*"(<http://www.unhcr.org.tr>).

Kargaşa ortamının sonunda Suriyeliler; Türkiye, Ürdün, Lübnan, Irak ve Mısır'da mülteci olmuşlardır. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin verilerine göre, Suriyelilerin en fazla mülteci konumunda buldukları ülkelerin başında Türkiye gelmektedir(Akkaya,2013:180). Suriye ile 911 km'lik çok uzun bir sınırı başta olmak üzere, sınıra yakın yerlerde yaşayan vatandaşları etnik ve dinsel akrabalık durumları ve özellikle kargaşanın ilk günlerinden bu yana Türkiye'nin devlet olarak Suriye halkının yanında tutum alarak her türlü insani yardıma açık olduğunu beyan etmesi sığınmacılar için bir güvence kaynağı oldu.

Türkiye diğer ülkelerle kıyaslanamayacak kadar büyük kalite farkına sahip kamplarda diğer birçok ülkede olandan çok daha fazla Suriyeli sığınmacıyı misafir ediyor. Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Koordinasyon Başkanlığı (AFAD) ve Türk Kızılayı vasıtasıyla durumu kontrol eden ülkemizde sınır kapılarına yakın bölgelerde bugüne kadar bir dizi kamp kuruldu.

Elbette Türkiye'ye gelen Suriyelilerin sadece konaklama merkezlerinde kalan "kayıtlı" misafirlerden ibaret olmadığını belirtmek gerekir; ülkeye resmi-gayri resmi yollardan girerek şehir ve ilçe merkezlerine yerleşenler de hesaba katıldığında iki ülke arasındaki tek taraflı insan trafiğinin boyutları daha net açığa çıkıyor. Türkiye'ye yerleşenlerin büyük çoğunluğu kamp dışında kalan Suriyelilerden oluşmaktadır.

Devasa rakamlarla ifade edilen sığınmacıların uluslararası konumları, hukuki durumları, ülkeye getirdiği ekonomik yük, kampların geleceği gibi önemli konuların yanında toplumsal, psikolojik ve güvenlik gibi birçok alanda yeni sorunlar ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de Suriyeliler konusu günlük hayatın ve siyasetin bir parçası haline gelmiştir. Toplumsal kabul düzeyi konusundaki olumlu tabloya rağmen son bir yılda Suriyeliler konusunda kaygı yaratacak toplumsal olaylar da gözlenmiştir. "Suriyeliler gitsin" türü protesto gösterilerinden onlara yönelik saldırılara kadar pek çok olay yaşanmıştır. Bu olayların başlangıç noktası genelde Suriyelilerin karıştığı bir suçla ilişkili olmaktadır. Ayrıca bazı yerlerde işletme ya da işçi düzeyinde haksız rekabet konusu da protestolarda önemli rol oynamıştır. Bu güne kadar oldukça yüksek bir toplumsal kabul gösteren ve Suriyelilere destek olamaya çalışan Türk toplumu içinde bazı grupların, süreç iyi yönetilemezse, hızla yabancı düşmanlığının yayılması, nefret üretme ve saldırılara yönelebileme ihtimali yüksektir. Bu güne kadar ortaya konulan tavır, Türk halkının insani bir kazanımıdır. Ancak bu durum hızla tüketilme riski taşımaktadır. 3,5 yıldan bu yana 1,5 milyonu aşkın insanı misafir eden, ülke

kaynaklarından 4,5 milyar doların bu kriz için kullanılmasını neredeyse hiç sorun etmeyen ve bütün haksız rekabet ve güvenlik risklerine rağmen tepkilerini çok sınırlı ifade eden Türk toplumunun Suriyeliler konusunda nasıl bir algıya sahip olduğu konusu, gelecek stratejilerin belirlenmesi bakımından son derece önemlidir (Erdoğan,2014:22).

Profesyonel biçimde yürütülecek bir kayıt alma ve yardım faaliyeti gerçekleştirilmenin zorluğu; şehir merkezlerinde mecbur kaldığı/bırakıldığı için dilencilik, hırsızlık ve fuhuş gibi kimi asayiş vakalarında Suriyeli mültecilerin adlarını sıklıkla duymamanıza neden olmuştur. Ayrıca zaten kısıtlı olan istihdam pazarının mültecilerin gelmesinden sonra daha da küçülmesi nedenine de bağlı olarak yerli halk ile mülteciler arasında görülen olumsuz tavırlar yerini yer yer fiziki olarak karşı karşıya gelmelere bırakmıştır.

Bütün bu açıklamalar, sığınmacı akınına maruz kalan yörelerde başta sığınmacılar olmak üzere ciddi sorunlar yumağı söz konusudur ve bu sorunlar akademik ilgi ve analizler yapmayı zorunlu kılmaktadır.

Buradan hareketle çalışmamız, Şanlıurfa'daki iki sığınmacı kamplarının geniş ve ayrıntılı bir fotoğrafını sunmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda Akçakale çadır kent ve Harran konteyner kentte gerçekleştirilen araştırmamızda barınan 600sığınmacıya anket uygulanmıştır. Anketler, katılımcının sığınmacıların kaldıkları yerlerde, ana dilinde ve katılımcı ile aynı dili konuşan anketör tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: Türkiye’de Kamplarda ya da Kamplar Dışında Bulunan Suriyelilerin İllere Dağılımı

Türkiye’deki Toplam Suriyeliler: 1.604.430 Kamplar Dışında Yaşayan Suriyeliler: 1.385.583 (% 86,5) Kamplarda Yaşayan Suriyeliler: 218,847 (%13,5)					
İl	Suriyeli Sayısı	İl	Suriyeli Sayısı	İl	Suriyeli Sayısı
İstanbul	330,000	Mersin	30,000	Çorum	250
Gaziantep	253,222	Konya	45,000	Burdur	250
	KD: 220,000	Ankara	30,000	Çanakkale	200
	K: 33,222	Bursa	20,000	Nevşehir	180
Şanlıurfa	240,827	Batman	20,000	Uşak	173
	KD:170,000	Şırnak	19,000	Isparta	160
	K: 70,827	Kocaeli	15,000	Eskişehir	150
Hatay	204,724	İzmir	13,000	Düzce	150
	KD:190,000	Antalya	10,000	Hakkâri	150
	K: 14,724	Kayseri	9,500	Kırıkkale	150
Kilis	86,418	Diyarbakır	5,000	Sivas	150
	KD: 49,000	Samsun	1,230	Zonguldak	140
	K:37,418	Niğde	1,100	Ağrı	100
Mardin	78,103	Aydın	1,000	Amasya	100

	KD:70,000	Elazığ	900	Erzurum	80
	K: 8,103	Denizli	800	Ordu	80
Adana	61,002	Yalova	780	Rize	77
	KD: 50,000	Muğla	750	Karaman	75
	K: 11,002	Siirt	700	Kırşehir	70
Kahramanmaraş	60,927	Muş	670	Bilecik	50
	KD: 44,000	Sakarya	670	Bingöl	50
	K: 16,927	Van	600	Çankırı	50
Osmaniye	21,051	Manisa	550	Yozgat	50
	KD: 12,000	Balıkesir	500	Edirne	50
	K: 9,051	Afyon	500	Kars	45
Adıyaman	12,524	Tekirdağ	480	Artvin	40
	KD: 2,500	Manisa	550	Aksaray	40
	K:10,024	Bitlis	400	Kütahya	33
Malatya	8,399	Tabzon	330	Kırklareli	30
	KD: 850	Tokat	320	Barın	20
	K: 7,549	Bolu	300	Karabük	10
Suriyeli Sığınmacının Bulunmadığı İller: Tunceli, Bayburt, Ardahan, Iğdır, Sinop, Kastamonu, Erzincan, Giresun, Gümüşhane					

Kaynak: Erdoğan, 2015:13

1.2. Problem Durumu

Literatüre "Arap Baharı" olarak giren; Ortadoğu ülkelerinde başlayan toplumsal ayaklanmalar başta Mısır olmak üzere Libya, Tunus, Yemen, Bahreyn, Cezayir ve son olarak Suriye'de olanca hızıyla devam etti ve hala da devam ediyor. Binlerce insanın öldüğü, daha fazlasının yaralandığı, tutuklandığı bu isyanlarda uluslararası ilişkiler, bölgesel çıkarlar, dengeler ve denklemler adına bölgede kan akmakta, uzlaşma çıkmamakta, ufukta çözüm umudu görünmemektedir. Kanlı ve kaotik ortamın içinde yaşananlar, şiddetin, öldürmenin, yok etmenin (sosyal medyaya yansıyan ibretlik görüntülere bakılırsa) nasıl olağan bir hal aldığını, Hobbes'un tabiriyle "insanın nasıl insanın kurdu" haline gelebileceğini ve asırlar geçse de bu öldürme içgüdüsünün değişmeyeceğini bize kanıtlamaktadır. Binler, milyonlar, zor olanı yapıyor, birbirini boğazlıyor, yok ediyor. Egemenler ise kitlelerin taleplerini dinleme, çözüm bulma yönünde çaba göstermektense iktidar hırsına yenik düşüyor adeta olup bitenleri izliyor ve bu durumdan geleceğe yönelik çıkar elde etmeye çalışıyor.

Arap Baharı, son dalga olarak yakın komşumuz Suriye'ye de sirayet etti. 15 Mart 2011 tarihinde Suriye muhalefeti, mevcut Baas/Esed rejimini yıkmak için silahlı mücadele başlattı. Yaşanan çatışmalardan Türkiye'nin etkilenmemesi düşünülemezdi. Nitekim savaşın başlamasıyla yüz binlerce Suriye vatandaşı Türkiye sınırına dayanmış, sınırı geçerek ülkemize sığınmıştır. Türkiye hükümeti "açık kapı" politikası izleyerek gelenleri misafir olarak ağırlamış, barınma ve konaklamaları için kamplar inşa etmiştir.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre Türkiye Suriyeli sığınmacı kabul eden ülkeler içinde ilk sıradadır.

1.3. Araştırmanın Temel Amacı

Akçakale çadır kent ve Harran konteyner kentte gerçekleştirilen bu alan araştırmasının temel amacı, buralarda barınan mültecilerin kamplara ilişkin memnuniyet düzeyleri tespit etmektir. İki farklı alanda gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen veriler aracılığı ile iki barınma mekânı arasında bir karşılaştırma yapabilme imkân ve durumu da söz konusudur.

1.4. Araştırmanın Alt Amaçları

Yukarıda belirtilen temel amacın yanında araştırmamızın Suriye iç savaşı nedeniyle Türkiye'ye sığınan Suriyeli mültecilerin; Kamplardaki genel memnuniyet düzeylerini karşılaştırmak, konteyner kentin, Çadır kentten daha fazla olanak sunması nedeniyle iki farklı yerleşim birimi arasındaki farklılaşmanın mülteciler üzerindeki etkisini belirlemek Türkiye'ye sığınmadan önceki ve sonraki Türkiye algısını belirleyip aradaki farkı ortaya koyma alt amaçları bulunmaktadır

1.5. Araştırmanın Önemi

Suriye devam eden şiddetli iç çatışmalar önemli oranda bir nüfusun başka ülkelere göç etmelerine neden olmuştur. Bu kaçış değişik birçok ülkeye yapılmış olsa da çeşitli sebeplerden ötürü Türkiye mülteciler tarafından en çok tercih edilen ülke olmuştur. Her geçen gün giderek artan mülteci sayısı yüz binleri aşarak bugün devasa rakamlara ulaşmıştır.

Şanlıurfa ili coğrafi yakınlığı ve iki tarafın akrabalık durumları sebebiyle Suriyeli sığınmacı nüfusunun en yoğun olduğu illerin başında gelmektedir. Önemli bir kısmı ülkeye resmi-gayrı resmi yollardan girerek Şanlıurfa'ya yerleşirken, bunların önemli bir kesimi de konaklama merkezlerinde kayıtlı olarak kalmaktadır. Bu mültecilerin sayılarını ve kontrollerini yapmak noktasında kamplar önemli bir işlevi de yerine getirmektedir.

Devasa rakamlarla ifade edilen sığınmacıların uluslararası konumları, hukuki durumları, ülkeye getirdiği ekonomik yük, kampların geleceği gibi önemli konuların yanında toplumsal, psikolojik ve güvenlik gibi birçok alanda ortaya çıkan yeni durumlar da kamuoyunun en çok tartıştığı konular arasında yer almaktadır. Bu

alandaki yapılacak olan bilimsel araştırmalar bu konuların aydınlatılması ve çözümler üretilmesi noktasında önemli bir işlevi yerine getirecektir.

Bu konular ile ilgili olarak çalışmalar yok denecek azdır. Bu anlamda önemli bir boşluğu dolduracak olan çalışmamız, benzeri durumlar için eksikliklerin giderilmesi noktasında önemli bir veri kaynağı olacaktır. Ayrıca Suriyeli sığınmacıların görüşlerine dayalı olarak, konteyner kent ve çadır kentte barınan mültecilerin memnuniyet düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın modeldi, evreni, örnekleme, veri Toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin sınıflandırılması üzerinde durulmuştur.

1.7. Araştırma Modeli

Bu araştırma, betimleyici özelliği ağır basan sosyolojik bir saha çalışması niteliğini taşımaktadır. Çalışma, Türkiye'de kamplarda kalan Suriyeli vatandaşların sosyo-demografik ve ekonomik profillerini kamp memnuniyetini; Türkiye ve gelecek algısını sığınmacıların bakış açısından değerlendirmektedir. Bu çerçevede, Şanlıurfa ili Harran ve Akçakale ilçelerinde kurulan "konteyner" ve "çadırkentte" kalan sığınmacılar araştırma evrenini oluşturmaktadır. Harran konteyner kentinde yaklaşık 14 bin; Akçakale Çadırkentte ise yaklaşık 26 bin kişi yaşamaktadır. Araştırmada 'anket' ve 'odak görüşme' tekniği birlikte kullanılmıştır.

1.8. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Şanlıurfa ili Harran ilçesinde kurulmuş konteynerkent 2013 yılında açılmıştır. Kampta Toplamda 14 bin Suriyeli sığınmacı kalmaktadır. Kamp merkezlerinde Yönetim Merkezi, Kayıt-Kabul Merkezi, Jandarma, Polis, Özel Güvenlik, Türk Kızılayı, Sahra Hastanesi, Okul, Hizmet Grupları, Otopark, Su Tankı, Mescit, Alışveriş merkezi bulunmaktadır. Kamp Kaymakamlık, AFAD, Türk Kızılayı, Birleşmiş Milletler temsilciğinin eşgüdümü içinde yönetilmektedir.

Akçakale Süleymanşah Çadırkenti ise Akçakale ilçesinde, 680 dönüm arazi üzerinde kurulmuştur. Çadır sayısı 5133'dür. Sığınmacı sayısı 26 bin'dir. Kuşkusuz bu rakamlar sabit değil değişkenlik arz etmektedir. Bu kampların tercih edilmesi iki nedene bağlıdır. Birincisi, kamplardan birinin Konteyner, birinin de Çadırkent

olmasıdır. İkincisi de Akçakale Çadırkentinin, Harran Konteyner kentine göre kuruluşunun daha eski olmasıdır.

Kamplarda alan çalışması kaymakamlık izniyle yapılmıştır. Belirlenen örnekleme uygun olarak görüşmecilere anket uygulanmıştır. Anket soruları Arapçaya çevrilmiş ve rehber anketörün kontrolünde uygulanmıştır. Görüşmeler konteyner ve çadırkentlerde yapılmıştır. Pilot uygulamayla anlaşılmayan, ifadeleri belirsiz olan sorular çıkarılmıştır. Kamplarda kalanların kuşku ve korkularını giderecek açıklamalar yapılmıştır. Kamplarda görüşme esnasında gözlemlediğimiz bir durum sığınmacıların korku ve kaygıyla bize yaklaşımlarıdır. Bunun nedeni ise kamplarda insanların birbirine, kamp yöneticisine, yabancıya kuşkuyla bakması ve güven duymamasıdır. Kamplarda bu duyguyu besleyen çeşitli olaylar yaşanmış, spekülasyon haberler, duyular sürekli gündemde kalmış bu da kampta yaşayanlar arasında bir güven bunalımına sebebiyet vermiştir.

Öncelikle yaptığımız bu çalışmada isim alınmayacağını, bilimsel amaçlar dışında verilerin kullanılmayacağını ve temelde kamp koşullarını iyileştirmeye yönelik amaç taşıdığı vurgulanmıştır. Suriye'deki savaşın devam ediyor oluşu, geleceğin belirsiz oluşu, kampta Suriye istihbaratı mensuplarının bulunma olasılığı, kamptan atılma korkusu kuşkusuz soruları yanıtlarken görüşmecilerin tedirgin olmasına ve soruları objektif yanıtlamalarını etkilemiştir.

Bu amaçla farklılaşan algılarını ortaya çıkarmak amacıyla her iki kampta barınan mültecilere anket uygulanmıştır. Anket rastgele (random) olarak seçilen her kamptan 300 er kişiye uygulanmıştır. Tarama yöntemine göre ölçüm yapılmış ve bulgular istatistiksel verilere dönüştürülerek yorumlanmıştır.

Anket formunda kamplarda kalan sığınmacıların genel karakteristiği gözetilerek örneklem belirlenmiştir. Kamplarda kalanların yaş, cinsiyet, yaşanan bölge ve etnisite değişkenleri dikkate alınarak temsil yeteneği güçlü örneklem oluşturulmuştur. Bu çerçevede araştırmada tabakalı örnekleme metodu içinden 'Oranlı Tabakalı Örneklem'-her tabakadan evren içindeki oranıyla orantılı olarak örnek alınır- (Gökçe, 212: 119) yoluyla 600 sığınmacıyla anket uygulaması yapılmıştır.

1.9. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Verilerin sınıflandırılmasında Sayı ve yüzde alma analizleri uygulanmıştır. Yapılan analizler tablolar ve grafikler halinde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Göç Kavramı

Göç kavramı birçok araştırmacı tarafından farklı boyutlarıyla ele alınmış ve incelenmiştir. Kişilerin ya da grupların sembolik, coğrafi ya da idari sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve sosyalliklere doğru hareketleri olarak tanımlanabilecek göç olgusu, içeriğinde homojen bir yapı barındırmaz, farklı sosyallikler içerir ve sebebi, türü ve sonuçlarıyla toplumların yaşamlarını şekillendiren en önemli olgulardan birisidir. Göçler kitlesel düzeyde toplumlara, bireysel düzeyde ise kişileri daha çok etkileyen bir olgudur. Sanayileşme, ticaretin gelişmesi, sömürgecilik hareketleri ve savaşlar gibi sebepler, toplumsal değişmelere zemin hazırlamış, tarihsel süreçler içerisinde toplumlar kendilerine yeni yaşam alanları inşa etmek zorunda kalmışlardır. Yaşanan süreçlerin baş aktörlerinden birisi de göç olgusu olmuştur. Bu açıdan göç, sosyoloji biliminde en önemli araştırma konularından birisidir.

Göçmen kişiler açısından göç olgusuna bakıldığında, genellikle daha iyi yaşam standartları ve toplumsal konum isteği ön plana çıkar. Göçmenlerin daha iyi bir hayata kavuşma arzusuyla gerçekleştirdikleri göç hareketleri, amaçlarına ulaşabilmeleri için yeterli değildir. Kendilerine, hedef olarak seçtikleri ülkelerin göçmen politikaları ile göç edilen ülkelerde yaşayan toplumların yapıları ve göçmenlere karşı tutum ve davranışları en önemli etkenlerdir. Toplumlar kendilerine yakın buldukları insanlara karşı daha açık ve hoşgörülü olurken, kendilerine uzak insanlara karşı daha mesafeli ve düşmanca bir tutum sergiler. Sosyoloji literatüründe“tür türünü arar” şeklindeki formülasyon, insanların hem kendi grubu hem de yabancı fenomeni karşısındaki tutumunu dile getirmektedir. Bu durum, göçmenlerin gittikleri ülkelerde kendilerine yönelik algının ve toplumsal yaklaşımın nasıl gerçekleşebileceği konusunda fikir vermektedir. Göçler, gerçekleşme biçimlerine göre bir sınıflandırmaya tabi tutulduğunda ana planda beş kategorinin olduğu söylenebilir.

Gidilen yere göre; Ülke sınırları içerisinde ise iç göç, ulusal sınırlar aşılarak başka ülkelere yönelik ise dış göç, zamana göre; kısa süreli (geçici) veya uzun süreli (sürekli) göç, İradenin kullanımına bağlı olarak; Gönüllü (isteğe bağlı) veya zorunlu (zorlama ya da doğal afetler vb. gibi) göç, büyüklüklerine göre; bir kişi, grup, aile veya kitlesel göçler. Yasallığına göre; Sınırlar yasal yollardan geçiyorlarsa yasal göç, yasadışı yollardan geçiliyor ise yasadışı göç hareketlerinden bahsedilir.

Göç nedenleri göz önüne alınarak çok sayıda itici ve çekici faktörler sıralanabilir. İtici güçler arasında çevresel, demografik, ekonomik ve siyasi baskılar sayılabilir. Göçe sevk eden çevresel güçler, kuraklıklar, su baskınları, depremler, yaşadığı yeri terk etmesini zorlayan ekonomik koşullar ise, yoksulluk, işsizlik gibi nedenler, yaşadığı yeri terke zorlayan siyasi baskılar arasında da savaşlar, ihtilaller ve sıkıyönetim, totaliter-otoriter yönetimler gösterilebilir. Çekici faktörler arasında ise istihdam olanakları ve ekonomik kazançlar gösterilebilir.

Savaşlar, ihtilaller, siyasi darbeler, dini ve etnik baskılar, nüfus mübadeleleri, isyanlar, terör olayları, sınır değişiklikleri gibi siyasi ve toplumsal nedenlerle insanlar göç etme eğilimine girebilmektedirler. Ancak ekonomik nedenler göç dalgalarının temelini oluşturmaktadır. Hatta siyasi ve toplumsal nedenlerle göç edilmiş olsa dahi insanların gittikleri yerlerde ekonomiye katıldıkları görülür.

2.2. Mülteci ve Sığınmacı Kavramları

2.2.1 Mülteci

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu mülteciyi şu şekilde tanımlamaktadır: “Mülteci kavramı 1 Ocak 1951 tarihinden önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahsı ifade eder.” (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği İnsan Hakları Bilgi Kitapçığı No:20: 6).

Küreselleşmiş bir problem olarak mülteciler, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin henüz kurulmuş olduğu 1951 yılında dahi sayı bakımından 1 milyonu bulmaktaydı. Bu ise sadece BMMYK'nın yetki dâhilinde olan kimselerden

oluşmaktaydı. Modern döneme yaklaştıkça sayısı yüz milyonları bulmaktadır. BMMYK'nın yayımlamış olduğu İnsan Hakları Bilgi Kitapçığı No:20' de verilen bilgilere istinaden yapılan tespit de görüldüğü gibi 1951 yılında mülteciler Avrupa kökenliken günümüzde mültecilerin farklı coğrafyalara kaydığını söyleyebiliriz. Bir başka ifadeyle mülteciler 1951'lerde Avrupalıyken artık yüksek oranda Afrika ve Asya kökenlilerden oluşmaktadır. Geçmiş ve günümüz arasındaki bir farklılığın da mültecilerdeki bireysel göçlerin yerini kitlesel akımlara terk etmesidir. Tüm bunlarla birlikte savaşın en çok kadın ve çocukları etkilediği gerçeği ise zamana direnmektedir. Birleşmiş Milletler Yüksek Komiseri Sadako Ogata'nın; *Mülteci sorunu, tüm devletlere ve insanlara, insan haklarına olan bağlılıklarını sınavacakları bir sınav olarak sunulmaktadır.* şeklindeki ifadesi mültecilerin baş başa kaldıkları ciddi sorunlarının yanında sığınılan ülkelerde de ayrıca hak ihlalleri ve ya zorla geri gönderilme ya da ölüme terk edilme gibi problemlerin bir anlamda önüne geçme çabası olarak yorumlanabilir.

Uluslararası hukuk çerçevesinde, bütün devletlerin mültecilere uluslararası koruma sağlama ve sorunlarına çözüm bulma konusunda genel yükümlülükleri bulunmakta ve sorumluluk uluslararası toplum adına Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından yerine getirilmektedir. Bunun yanında mültecilerin hukuki durumuna dair "1951 Cenevre Sözleşmesi" ile "1967 New York Protokolü"ne taraf devletlerin bu uluslararası hukuk belgelerinden doğan somut yükümlülükleri bulunmaktadır(Çiçekli,2009).

Kuşkusuz bu belgelerin yanında bölgesel düzenlemeler, uluslararası teamüller, yargısal kararlar, bağlayıcı olmayan uluslararası belgeler, uluslararası ceza hukuku, insan hakları metinleri ve iç hukuk düzenlemeleri de mülteci ve sığınmacıların korunmasını öngören standartlara dolaylı da olsa vurguda bulunmaktadır.

Mültecileri korumak ve sorunlarını uluslararası düzeyde çözebilmek için 14 Aralık 1950 tarihinde kurulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği sığınmacı ve mülteci terimlerini tanımlamıştır. Komiserliğin tanımına göre 'sığınmacı'"kendi ülkesini terk ederek ikinci bir ülkeye gidip uluslararası koruma talep eden ancak mülteci statüsü kazanmaya henüz uygun bulunmayan kişiye verilen addır". Esasında sığınma başvurusunda bulunmak evrensel bir haktır. Pratikte bu hakkı kullanmak isteyen insanlara yönelik ülkeler ki özelde gelişmiş ülkeler, kendi iç

hukukları uyarınca zorluklar çıkarmakta, kabul koşullarının ağırlaştırılması yönünde kolektif kararlar alabilmektedir.

51. Cenevre Sözleşmesi'ni imzalayan ülkeler mülteci statüsü kazanmış olan bireylere oturma izni, çalışma izni, hatta vatandaşlığa kadar varan geniş haklar tanımaktadır. Bilhassa Kuzey Avrupa ülkeleri, ABD ve Kanada bu konuda yetkin bir mevzuat çerçevesinde mülteci kabul etmektedir. Ancak son yıllarda sığınma talebinde bulunanlara yönelik sınırlamaların da giderek arttığı görülmektedir. Bu iki nedenle yapılmaktadır. Birinci sebep, sığınma talebinde bulunanların siyasi zulümden çok, ekonomik refah seviyesi ve yaşam standartları yüksek söz konusu ülkelere giriş yapabilmeleri için sığınmacılığı bir araç olarak kullanmak istemeleridir. İkincisi de gelişmiş ülkelerde sosyal refah politikalarında gözlemlenen çözülmüştür. Bu politikaların bir gereği olarak mülteci ve göçmen kabulünde kural ve ilkeler alabildiğince zorlaştırılmaktadır.

22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe giren; Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme Hükümlerine göre Mülteci;

İrki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıstır... ifadeleri ile belirtilmektedir.

Türkiye, bu tanımı coğrafi kısıtlılıklar şartıyla kabul etmiş, günümüze kadar uygulama alanı bulan kısa adıyla 1994 İltica ve Sığınma Yönetmeliğinde, Avrupa'da meydana gelen olaylar nedeniyle başvuranlara mülteci, Avrupa dışından gelenlere ise sığınmacı tabirini kullanmıştır.

6458 sayılı YUKK, aynı coğrafi kısıtlılıkları koruyarak mülteciyi;

Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir... şeklinde tanımlamıştır.

Türk hukukunda mültecilik statüsü kazanabilmek için bahsedilen zulmün “Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle” gerçekleşmiş olması gerekir. Avrupa'dan gelerek uluslararası koruma talep eden yabancılardan mülteci olma şartını taşıyanlar Türkiye'de iltica talebinde bulunabilmektedirler. Türkiye'de mülteci statüsü, daha ziyade soğuk savaş döneminde Doğu Avrupa ülkelerinden gelerek uluslararası koruma talep eden yabancılar açısından uygulanmıştır.

2.2.1.1. Uluslararası Hukukta Mültecilik

İkinci Dünya Savaşı, uluslararası mülteci hukukunun doğuşu bakımından bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Giderek uluslararası bir nitelik kazanan bu sorunla baş edebilmek adına iki önemli adım atıldığını söylemek mümkün. İlk olarak BM Genel Kurulu, Aralık 1949'da kendi yetkisi altında hareket edecek bir alt organ olarak BM Mülteci Yüksek Komiserliğinin kurulmasına karar verdi. 1950 yılında ise BMMYK Statüsü kabul edilen Komiserlik çalışmalarına başladı. İkinci adımda 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi, bu alandaki önemli ilke ve tanımları içeren bir metin olarak kabul edildi. Bugün, sözleşmeye taraf olsun ya da olmasın her devlet için geçerli sayılan ve teamül olan geri göndermeme (*non-refoulement*) ilkesi ve müstakil bir kişi olarak "mülteci" tanımı bu metinle ortaya çıkmıştır. Söz konusu sözleşmeyle getirilen zaman sınırlaması ve sözleşmenin Avrupa'da ya da herhangi başka bir yerde gerçekleşen olaylara uygulanmasını belirleme bakımından getirilen coğrafi sınırlama ise, 1967 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin New York Protokolü ile kaldırılmıştır.

Sözleşme de mülteciler bakımından, bir ülkede yabancılara ve vatandaşlara tanınan haklar göz önünde tutularak bir karma haklar statüsü oluşturulmuştur. Örneğin mültecilere mal edinme, iş kurma ve çalışma hakkı bakımından yabancılara verilen haklardan az olmamak, eğitim, mahkemeye müracaat, adli yardım ve sosyal yardım ve iâşe konusunda ise ülke vatandaşlarına verileden fazla olmamak üzere haklar veriliyor (Güçer, vd., 2013:25).

2.2.2. Sığınmacı

1994 İltica ve Sığınma Yönetmeliği, Avrupa dışından herhangi bir yerden gelenlere, üçüncü bir ülkeye kalıcı olarak yerleştirilene kadar sığınma hakkı tanımaktadır. Buna göre Sığınmacı;

Irkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancısıdır.

Kısaca; Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle başvuranlara mülteci, Avrupa ülkeleri dışından gelenler için sığınmacı tanımını getirmiştir.

2.2.2.1. Mülteci ve Sığınmacı Kavramları Arasındaki Fark

Sığınmacı ve mülteci kavramları sık sık karıştırılmakta ve birbirleri yerine kullanılmaktadır. Oysa ikisi birbirinden farklı durumları ifade etmektedir. Biri

hukuki bir statüyü ifade ederken, diğeri bu hukuki statünün beklendiği geçici bir durumu ifade etmektedir. Sığınmacı; mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denir. Bu terim genellikle, mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılır. Statüleri resmi olarak tanınmamış da olsa, sığınmacılar menşe ülkelerine geri gönderilemezler ve haklarının korunması gerekir(UAÖ,2009:5).

Sığınmacı, iki farklı durum için kullanılabilir. Birincisi, mülteci statüsü almak için başvuru yapmış ancak başvurusu henüz karara bağlanmamış kişilerdir. İkincisi ise, henüz başvuru yapmamış kişilerdir. Sığınmacı, iltica prosedürü hakkında cevap bekleyen kişi olduğuna göre mülteci korumasının temel ilkesi olan non-refoulement yani geri göndermeme ilkesinden ve insanca muamele standartlarından peşinen yararlanması gerekir(Kılıç,2008:214).

Sığınmacının mülteci olabilmesi için, Cenevre Sözleşmesinde belirtilen tanımı karşılaması gerekmektedir. Mültecilik bir hukuki statüdür. Ancak sığınmacı olarak tanımlanmak için, ülkesini bazı nedenlerle terk etmiş ve başka bir ülkeye sığınmış olmak yeterlidir. Sığınmacıların, mülteci statüsü kazanabilmesi için ülkelerin hukuki mevzuatlarına uygun şekilde birtakım aşamalardan geçmeleri ve mülteci tanımına uydukları ispatlanmalıdır. Bu aşamalar, üçüncü bölümde, Mültecilerin Statüsünün Belirlenmesine İlişkin Prosedür başlığı altında incelenecektir.

Türkiye'deki mülteci hukukunda, sığınmacı ile mülteci kavramları arasındaki farklılık, uluslararası hukuktakinden farklı bir içeriğe sahiptir. Uluslararası hukukta, bir sığınmacı, mülteci olabilme koşullarına sahip olduğunu kanıtladığında mülteci statüsü kazanabilmektedir. Ancak bu durum, Türkiye'deki mülteci hukukunda gerçekleşmemektedir. Çünkü Türkiye, Avrupa ülkeleri dışından gelen kişileri mülteci olarak kabul etmemekte, onları sığınmacı olarak adlandırmaktadır(Çiçekli,2007:213).

Bu durumda kişi mülteci olabilme ölçütlerine sahip olsa dahi, geldiği ülke nedeni ile mülteci olamamakta, sığınmacı olarak adlandırılmakta ve mülteci olabilmek için üçüncü bir ülkenin kabulünü beklemek zorunda kalmaktadır. Sığınmacılara, üçüncü ülkeden gelecek kabule kadar, belirli bir süre Türkiye'de ikametlerine izin verilmektedir(Çiçekli,2003:129).

2.3. Türkiye ve Suriyeli Sığınmacılar

Suriye krizi olarak da adlandırılabilen Suriye iç savaşı 15 Mart 2011 tarihinde yapılan mevcut yönetime karşı gösterilerle başladığı söylenebilir. Çalışma esnasında yapılan görüşmelerden yola çıkarak savaşın nedenleri arasında genç nüfusun işsizliği gibi problemlerin yanı sıra mezhepsel çatışmaların da olduğu söylenebilir. Bir fikir vermesi açısından Suriye'nin dini ve etnik durumu Grafik 1'de gösterilmektedir. Suriye'de yönetim Arap-Alevi kesimin elinde olmakla birlikte ülkede önemli oranda Arap-Sünni ve Kürt-Sünni nüfusu da bulunmaktadır (Toplamda yaklaşık olarak %70). Bunların yanında çeşitli mezhepler olmakla birlikte Hıristiyan nüfus ise ülkenin yaklaşık % 14'ünü oluşturmaktadır. Ülkenin yaklaşık % 5'ini ise Dürzîler ve İsmaililer teşkil etmektedir. Bu grafik bize ülkenin bulunduğu atmosferi anlamamızda ipucu verir niteliktedir. 2011 yılından itibaren sayıları yüz binlerce sivil insan öldürülmüştür. Bunun yanında on binlerce insanın devlet hapishanelerinde işkenceye vs. maruz kaldıkları da basında yer almıştır. Ayrıca birçok kez kimyasal silahların kullanılmış olması da orada bulunan sivil halkın içerisinde bulunduğu zorluğu ve hayatta kalma mücadelelerini anlatır niteliktedir.

Savaşların sıradanlaştığı insan hayatının ya da hak ihlallerinin olağanlaştığı bir zamanda savaşın beraberinde getirmiş olduğu en temel problemlerden biri de açlık olmaktadır. BBC'nin haberine göre, Suriye'nin Şam kentine yakın bir bölgede yer alan Yermûk Filistin Kampında yardımların kendilerine ulaşmaması nedeniyle içlerinde çocuk ve kadınların olduğu en az elli kişilik bir grup açlıktan hayatını yitirmişlerdir.

Bunun yanında Fernande Van Tets'in yaptığı haberde ise Yermûk kampında 160 bin kişinin kampın çeşitli problemlerinden dolayı ayrıldığı, yaklaşık 18 bin kişinin ise yardımların kendilerine ulaşmadığından dolayı hayvan gıdası, tuzlu su ve yaprak ile beslendiği yer almaktadır. Yine başka bir haber de Kais Said isimli 26 yaşındaki gencin en son üç gün önce yemek yediği ve insanların artık kedi, köpek ve ot yediklerini ifade ettiği ifade edilmektedir. Ayrıca tüm medyada yankı bulan bir diğer haber de kampın içerisinde bulunan Filistin Camii imamı Şeyh Muhammet Ebu Hayr'ın insanların açlıktan ölmesinin ardından eşek, kedi ve köpek yenilmesinin sakıncasının olmadığı yönündeki açıklaması olmuştur.

Suriye iç savaşı nedeniyle milyonlarca Suriyeli ülkelerini ekonomik, politik veyahut hak ihlalleri nedeniyle terk etmek zorunda kalmışlardır. Genellikle komşu ülkelere göç eden/sığınan bireylerin sayısı bir hayli yüksektir. Örneğin Suriyeli

mültecileri en çok kabul eden ülkelerin başında Lübnan söylenebilir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Başkanı (UNCHR) Antonio Guterres sadece Lübnan'da sayının 1 milyonu bulduğunu vurgulaması oldukça önemli bir açıklamadır. Lübnan'da nüfusun dörtte birinin Suriyeli olması dikkat çekmektedir. Yaklaşık 9,5 milyon Suriyelinin evlerini terk ettiği belirtilmektedir. Bunlardan 2,5 milyon kadarının Suriye'den kaçıp diğer ülkelere yerleştikleri ifade edilmektedir. Bu ülkeler arasında ise Türkiye, Ürdün ve Mısır yer almaktadır.

2.3.1. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılara İlişkin Sayısal Veriler

29 Nisan 2011 den bu yana Türkiye'ye gelen ve sayılan 1,6 milyonu aşan Suriyeliler konusunda süreç içinde sağlıklı resmi rakamlar almak çok mümkün olamamıştır. Bunun en önemli nedeni, sürecin olağanüstü dinamikliği ve verilerin hızla değişmesidir. Kabul etmek gerekir ki Suriye'den Türkiye'ye yönelen bu kitlesel göç akını, olağanüstü büyük bir krizdir ve yönetilmesi de kolay değildir. Üstelik krizin siyasi ve güvenlik boyutu da karşı karşıya kalınan sorunu, sadece insani bir dram olmanın da ötesine taşımıştır. Ayrıca uzunca, süre Suriyelilerin geçici olduğuna dair inançta sağlıklı bilgi paylaşımı stratejisinin oluşturulamamasında önemli rol oynamıştır(Erdoğan,2015:32).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürü Atilla Toros'un 18 Aralık 2014 tarihinde Ankara'da yapılan ve Genel Müdürlüğün Göç Araştırmaları Merkezi tarafından düzenlenen I. Ulusal Göç Araştırmaları Çalıştayı açılışında yaptığı açıklamada Suriyelilerin 18 Aralık 2014 itibari ile sayılarının 1 milyon 650 bin kişi olduğu açıklanmıştır. Türkiye'deki 1 milyon 650 bin Suriyeliden 221.447'si yani sadece kalan yaklaşık 1 milyon 450 bini, yani %87'si ise kamplar dışında Türkiye'deki 72 ilde yaşamaktadır.

2.3.2. Türkiye'de Barınma Merkezlerinde Yaşayan Suriyeliler

Türkiye'de ilk olarak Nisan 2011'de sığınan Suriyeliler için öncelikle sınır bölgesinde olmak üzere şu ana kadar on ilde adına barınma merkezi denilen 25 kamp yapılmıştır. Halen Şanlıurfa'da iki büyük kamp daha yapılmaktadır. Bu kamplara barınma merkezi ismi verilmesi, Suriyelilerin Türkiye'de geçici koruma altında kabul edilmesiyle de ilgilidir.

Suriye'den Nisan-Mayıs 2011'de gelen ilk gruplar, Hatay'da yapılan 5 küçük kampa yerleştirilmiştir. Ancak bu kamplar kısa sürede dolunca, Kilis'te, ardından da Gaziantep'te çadır ve konteyner kentler kuruldu. Bu üç ili daha sonra Şanlıurfa,

Osmaniye, Malatya, Adıyaman, Kahramanmaraş, Mardin ve Adana’da yapılan kamplar takip etti. Ekim itibari ile Hatay’da beş, Gaziantep ve Şanlıurfa’da dörder, Kilis ve Mardin’de ise ikişer kamp; diğer illerde ise birer kamp bulunmaktadır. Kampların 6’sı konteyner kent denilen ve kapasiteleri 4.850 ile 24.053 (Kilis-Elbeyli) arasında değişen standartları son derece yüksek kamplardır. İçinde mahalleleri ve da yaşayan Suriyeli sığınmacılar arasından seçilen mahalle yöneticileri olan ayrıca normal bir hayatın gereği olan hemen her unsurun yer aldığı bu kamplara orta boyutlu kentler demek abartılı olmayacaktır (Erdoğan,2015:34).

Kampların toplam kapasitesi 2015 itibari ile 280 bin kişi civarındadır. Kamplarda yaşayanların sayısı da genel olarak 260 ile 280 bin arasında değişmektedir.

Tablo 2: Suriyelilerin Kaldığı Türkiye’deki Barınma Merkezleri

Barınma Merkezlerindeki Suriyeli Sayısı:		221.447		
Barınma Merkezlerine gelen Suriyeli Sayısı:		556.206		
Barınma Merkezlerinden Ülkesine Dönen Suriyeli sayısı:		334.759		
İL	Barınma Merkezi	Mevcut Suriyeli Sayısı	Çadır ve Konteyner Sayısı	Barınma Merkezleri il Mevcudu
Hatay	Altınözü 1	1.3721	573 Bölme	14.735
	Altınözü	2.578	1368 Çadır	
	Yayladağı 1	2.816	1.181.Konteyner	
	Yayladağı 2.	3.004		
	Apaydın (Konteynerkent)	4.96.S		
Gaziantep	İslâhiye	9.984	5.432 Çadır	33.328
	Karkamış	7.641	938 Konteyner	
	Nizip-1	10.674		
	Nizip-2 (Konteynerkent)	5.029		
Kilis	Öncüpınar (Konteynerkent)	13.414	5.654 Konteyner	37.578
	Elbeyli (Konteynerkent)	24.164		
Şanlıurfa	Ceylanpınar	19.199	13.781 Çadır	37.578
	Akçakale	26.416		
	Viranşehir	19.986	2.000 Konteyner	
	Harran (Konteynerkent)	14.064		
Kahramanmaraş	Merkez		3.318 Çadır	17.215
Osmaniye	Cevdetiye		2.012 Çadır	7.597
Adıyaman	Merkez		2.292 Çadır	9.854
Adana	Sarıçam		2.162 Çadır	11.124
Mardin	Midyat	2.858	1-300 Çadır	2.858
	Nusaybin	0	3.270 Bölme	
Malatya	Beydağı (Konteynerkent)		2.083 Konteyner	7.493

Kaynak: AFAD: (<https://www.afad.gov.tr>)

2.3.3. Uzun süreli Misafirler ya da Suriyeli Sığınmacılar

Türkiye, Suriye özelinde bir kitlesel göç ile karşı karşıya kalmıştır. 1994 yönetmeliği, bu durumu toplu sığınma olarak açıklıyor. Yeni çıkarılan kanuna göre kitlesel hareketlere karşı geçici koruma sağlanacağı belirtiliyor. Böylelikle, Türkiye'nin izlediği açık kapı politikası sonucunda ülkeye kabul edilen Suriye vatandaşlarına geçici koruma statüsü verilmiştir. Bu şekilde kendilerine mülteci veya sığınmacı statüsü verilmeyerek, her türlü imkânları Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından karşılanmak üzere bir anlamda misafir konumunda tutulmaktadırlar(TBMM,2014:86-87).

Geçici koruma sağlanan kişilerin hakları çıkarılacak yönetmelikle belirginleşecek. Ancak bu hakların geçici korumaya ilişkin Temmuz 2001 tarihli Konsey Direktifiyle getirilen minimum standartlara ve yeni kanunda kendilerine uluslararası koruma statüsü verilen kişilere sağlanan haklara yakın şekilde düzenleneceği söylenebilir. Öte yandan 1994 yönetmeliğinin toplu sığınmaya ilişkin hükümleri de uygulanacaktır. Direktif uyarınca üye ülkeler, geçici koruma altına aldıkları kişilere kalışları süresince oturma izni vermekle yükümlü. Koruma süresini aşmayacak şekilde bu kişilere çalışma ya da kendi işini kurma imkânı tanınması ve meslekî eğitim imkânı sağlanması da isteniyor. Yine Direktif uyarınca, ihtiyaç duyanlara uygun barınma imkânları sağlamak ve yiyecek, giyecek, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak; çocuk, sakat, işkence görmüş, tecavüze uğramış kişiler gibi özel gereksinimleri olanların ihtiyaçlarını gidermek ve 18 yaş altındakilere eğitim imkânı vermek de üye ülkenin yükümlülüklerinden.

1994 Yönetmeliğinde sınırları topluca geçen kimselerin, içerde kaldıkları süre zarfında devletin himaye ve gözetimi altında olacakları belirtiliyor. Bu himaye ve gözetim kapsamında, barınma ihtiyaçlarının karşılanması, periyodik sağlık muayenelerinin yapılması, çalışma ve eğitim konularında hizmetler verilmesi öngörülüyor. Hâlihazırda Türkiye açık kapı politikası izleyerek geçici koruma sağladığı Suriye vatandaşlarına çadır kentlerde acil olarak verilmesi gereken yiyecek, sağlık, barınma, eğitim ve güvenlik hizmetleri dışında sosyal aktivite, eğlence, meslekî eğitim, ibadet, tercümanlık, temizlik hizmeti ve benzeri imkânları sağlamakta. Geçici koruma altında olmaları dolayısıyla da iltica etme veya üçüncü bir ülkeye sığınma başvurusunda bulunma hakları bulunmuyor. Zira geçici koruma statüsü, savaşın bitmesiyle Suriyeli savaş mağdurlarının evlerine döneceğini varsayıyor(Usak,2013:27).

2.3.4. Türkiye'deki Suriyelilerin Yasal Statüleri

Türkiye'de bulunan yabancıların statüsü ve tanımlanması konusunda genelde bir karmaşa yaşandığı açıktır. Bu durum konunun uluslararası boyutu ve Türkiye'nin kendini koruma refleksi ile de yakından bağlantılıdır. 1951 den bu yana Türkiye'de yasal ve idari düzenlemelerin evrilişi, aynı zamanda Nisan 2011'den bu yana Türkiye'de Yaşayan Suriyelilerin statüleri bakımından da önem taşımaktadır. Türkiye'de Nisan 2011'e kadar sığınmacı statüsünde yaşayan yabancıların sayısı, Türkiye'de 1951,1994,2006 ve son olarak da 2013'te ve 2014'de yapılan düzenlemeler, konuya bakıştaki farklılığı da orta ya koymaktadır. Bütün bu süreçte olumlu ve insan merkezli bir yere doğru gidildiği, evrensel uluslararası standartlara ulaşma yolunda ciddi yol alındığı rahatlıkla söylenebilir(Erdoğan,2015:43).

Türkiye'de sıklıkla tartışılan statü ve tanım sorunu Nisan 2011'den itibaren Türkiye'ye gelen Suriyeliler için de yaşanmaktadır. Bu konuda 22. Ekim 7,014'te yapılan ve ayrıntıları bir üst başlıkta özetlenen Geçici Koruma bundan sonraki süreçte temel alınacaktır. Bu yönetmelikte özel olarak Suriyeliler (Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları) için şu ifadeye yer verilmiştir:

...28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyeti'nden kitlesel veya bireysel olarak Türkiye sınırına gelen veya sınırları geçen Suriye vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler, uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınacaklar. Başvuruları işleme konulmaz... (Geçici Md. 1).

Türkiye'deki yasal ve idari düzenlemeler Suriyelilerin mülteci olarak tanımlanmasına izin vermemektedir, Türk kamu kurumları ve siyasetçiler uluslararası hukukta karşılığı olabilecek ve Türkiye'ye yükümlülük getirecek ya da bu algıyı yaratacak mülteci gibi kavramlardan özellikle kaçınmış genel kullanımda sığınmacı ya da daha çok misafir kavramını tercih edilmişlerdir. Ancak Türkiye'deki Suriyelilerin uluslararası hukuk bağlamında tanımlanması, 30 Mart 2012'de yayınlanan bir genelgeyle netleştirilmiş ve ayrıca Suriyeliler resmen geçici koruma statüsü altındaki kişiler olarak tanımlanmışlardır.

2.3.5. Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme (Cenevre Konvansiyonu 1951)

Uluslararası hukuk bakımından sığınmacılar ve mülteciler konusundaki hukuki zemin 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Konvansiyonu ve bunu tamamlayan 1967 protokolü ile düzenlenmiştir(<http://www.unhcr.org.tr>).

Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Aralık 1950 tarih ve 429 sayılı Kararıyla toplanan Konferansta kabul edilmiş, Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de imzalanmış ve maddeye uygun olarak 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2014 itibari ile 1951 Sözleşmesine 144, 1967 Protokolüne ise 145 devlet taraftır. Bu sözleşmeye gere:

Mülteci; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeni ile yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıstır (<http://www.TBMM.gov.tr>)

Bu tanımlamadan anlaşılacağı üzere, sığınılan ülkedeki mevzuat ve statüden bağımsız olarak bir zaruret sebebiyle ülkesinden ayrılmak zorunda kalan herkes mülteci'dir.

1951 Cenevre Sözleşmesi 1967'de yeni bir protokolle güncellenmiştir. Zira 1951 Sözleşmesi sadece 1 Ocak 1951'den önce meydana gelmiş olaylar sonucunda mülteci olan şahısları kapsamaktaydı. Bu nedenle sözleşmenin kabulünden sonra yeni mülteci ortamlarının ortaya çıkması ve bu nedenle, söz konusu mültecilerin, sözleşmenin kapsamına girememesi durumu dikkate alınarak, sözleşmedeki tanımın kapsamına giren bütün mültecilerin, Ocak 1951 tarih sınırlamasına ve coğrafi olarak nerede olduklarına bakılmaksızın eşit hukuki statüden yararlanmaları için Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin 1967 protokolü kabul edilmiştir.

Türkiye Cenevre Sözleşmesini 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 29 Ağustos 1961 tarihinde kayıtlı onaylamıştır. 359 Sayılı Onay Kanunu 5 Eylül 1961 gün ve 10898 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Ancak bulunduğu bölge itibari ile bu tür sorunlarla sıklıkla karşı karşıya gelme potansiyeli olan Türkiye, kendini koruma refleksi ile Cenevre Sözleşmesini iki önemli çekince ile sınırlandırır. Bunlardan birisi; *Bu sözleşmenin hiçbir hükmü, mülteciye Türkiye'de Türk uyruklu kimselerin haklarından fazlasını sağladığı şeklinde yorumlanamaz.* çekincesidir. Ancak ikinci ve daha önemli çekince coğrafi sınırlamaya yöneliktir. Buna göre Türkiye, Cenevre Sözleşmesindeki genel tanım yerine sadece Avrupa ülkelerinden, teknik ifadesi ile Avrupa Konseyine üye olan ülkelerden gelecek sığınmacıları mülteci olarak kabul etmektedir. Avrupa ülkeleri dışından gelenler ise Türkiye hukukuna göre sığınmacı (asylum seeker) olarak tanımlamaktaydı. 2013 Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çerçevesinde 22 Ekim 2014'te çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliği ile sığınmacı kavramı kaldırılmış, Yerine şartlı mülteci, ikincil

koruma, geçici koruma kavramları ile tanımlanan yeni statüler getirilmiştir. Bu nedenle Türkiye'nin asıl olarak muhatap olduğu Suriye, Irak, İran, Afganistan vb. pek çok Avrupa dışındaki ülkelerden gelenlerin Türkiye'de mültecilik statüsü alması, coğrafi çekince kaldırılmadığı sürece söz konusu değildir(Erdoğan,2015:44-45).

2.4. Türkiye'nin Mülteci Hukuku Sistemi

Türkiye 1951 sözleşmesi ve 1967 protokolünü birtakım çekincelerle kabul etmiştir. Bu bağlamda Türkiye mülteci terimini sadece Avrupa'dan göç edenler için kullanmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'ye gelen mülteciler geçici olarak kalmakta, kalıcı ikamet yapamamaktadır. Bu çerçevede Türkiye'ye Avrupa üzerinden Ortadoğu, Asya ve Afrika ülkeleri menşeli mülteciler gelmektedir. Irak, Filistin, Afganistan, Pakistan, Somali, İran, Suriye bu ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye'nin farklı kentlerinde söz konusu ülkelerden gelen yaklaşık 20 bin sığınmacıya İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Yabancılar Şubesi'nin kontrolünde ikamet, barınma, iş, vb. hizmetler verilmektedir.

Suriye iç savaşından kaçıp Türkiye'ye gelen sığınmacılar kitlesel sığınma kategorisinde ele alınmakta ve geçici koruma ilkesiyle konaklama birimlerinde sığınmacı statüsünde misafir edilmektedir. Bu grupta yer alanlar 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinin öngördüğü uluslararası koruma mevzuatının dışında kalmaktadır. Dolayısıyla söz konusu sözleşmeden kaynaklanan hukuki haklardan yararlanmamaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi de Türkiye'nin Cenevre Sözleşmesine koyduğu şerhtir. Bu şerh nedeniyle kamplarda ya da kamp dışında kalan Suriyeli vatandaşlar mülteci statüsü kazanamamaktadır.

Türkiye son yirmi yıl içinde bulunduğu bölgedeki yaşanan çatışmalı ortamdan kaçan binlerce insan için sığınma kapısı haline gelmiştir. 1980 İslam Devriminden sonra İran'dan, 1988'de Halepçe Katliamı sonrasında Irak'tan, 1989'da Bulgaristan'dan, 1991'de Irak'tan, 1992-2001 arasında eski Yugoslavya coğrafyasından, 2001'de ABD'nin saldırması sonrasında Afganistan'dan gelenler derken, Türkiye'ye toplamda bir milyonun üzerinde bir nüfusun girişi söz konusu olmuştur(Danış-Parla,2009:141).

Türkiye sığınma talebinde bulunanlara geçici koruma sağlanmıştır. Türkiye'de iç hukukta kitlesel sığınma ve geçici koruma ile ilgili hükümlere 1994 tarihli İltica ve Sığınma Yönetmeliğinde rastlanmaktadır. Bu yönetmelik ise bahsi geçen kitlesel sığınma hareketlerinden sonra gündeme gelmiştir. Çok kapsamlı olan

bu yönetmelikte esas olarak kitlesel sığınmayla karşı karşıya kalındığında alınması ve uygulanmasını öngören işlemler ve tedbirler yer almaktadır.

Suriye iç savaşından ülkemize yönelen sığınmacıların Türkiye'de yerleşimi söz konusu yönetmeliğe dayanmaktadır. Bu yönetmelik gereği Suriyeli sığınmacılara mülteci statüsü değil, geçici koruma statüsü verilmektedir. Ancak uygulamada bu durum da esnek bir hal almaktadır. Çünkü kampa gelenler ve özellikle de erkekler ailelerini kampa yerleştirdikten sonra tekrar ülkelerine dönerek savaşa katılabilmektedir. Açık sınır/kapı politikasının uygulamasından kaynaklanan bu durum mülteci yerleştirme ve yönetme mevzuatına aykırı düşmektedir. Mültecinin savaşın yaşandığı ülkede çatışan güçlerin aktif tarafı olmaması gerekmektedir. Oysa Türkiye'de pratikte bu temel ilkeye uyulmamış, gelen sığınmacıların kamplardan ülkelerine gidip gelmeleri açık kapı politikası nedeniyle kolaylaşmıştır. Zaman zaman medya haberlerine de yansıyan olumsuzlukların bir nedeni de bu politikadır. Bu politikanın olumsuz sonuçlarından birisi de sınırdan Türkiye'ye çeşitli risklerin girmiş olmasıdır. Bu nedendir ki ülkeye giriş yapan sığınmacıların geçici koruma yönetmeliğinin öngördüğü çerçevede yerleştirilmeleri ve yönetilmeleri zorunluluk taşımaktadır.

Çiçekli'nin anlatımıyla geçici korumanın amacı, mülteci ve sığınmacıların acilen güvenli bir ortama erişimlerini sağlamak ve başta geri gönderilmeme ilkesi olmak üzere temel insan haklarını koruma altına almaktır. Geçici koruma kavramı, geri gönderilmeme ilkesine açıklık getirmeyi ve kitleler halinde ülke sınırına ulaşan kişilere belirli haklar sağlamayı hedefleyen pragmatik bir çözüm yolu olup 1951 Cenevre Sözleşmesinin kural ve standartlarının yerini almaya ya da değiştirmeye yönelik bir girişim değildir(Çiçekli,2009:117-118).

Genellikle ülkeler ve özelde de Avrupa ülkeleri geçici koruma sistemine pek sıcak bakmamaktadır. Geçici koruma sistemini gündeme getiren en önemli husus ise ülkelerde yaşanan olağanüstü durumlardan kaynaklı göç ve kitlesel sığınma talebinin ortaya çıkmasıdır.

Geçici koruma mültecilerin uluslararası korunma ihtiyacının karşılanmasında pragmatik ve tamamlayıcı bir araç olarak değerlendirilmektedir. Geçici koruma bu bağlamda kitlesel sığınma akınlarında bireysel statü belirleme usullerine başvurmaksızın varışta ya da grup temelinde mülteci statüsünü vermek suretiyle acil koruma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ayrıca geçici koruma kavramı, ülkeye kabul, temel insan hakları ve geri gönderilmeme ilkesine riayet gibi temel koruma

unsurlarını bünyesinde barındırmaktadır. Geçici korumada, menşei ülkeye geri dönüş alternatifini en uygun çözüm yolu olarak görülmektedir. Geçici koruma çerçevesinde sığınma kalıcı bir çözüm yolu olmaktan ziyade geçici bir koruma aracı olmaktadır. Geçici koruma önlemleri kapsamlı uluslararası koruma ihtiyacının parçası olarak görülmekte ve zımni olarak geçici koruma ihtiyacının karşılanmasında yük paylaşımını ve uluslararası dayanışmayı gerektirmektedir(Çiçekli,2009:119).

Dolayısıyla Türkiye'nin gelen mültecileri uluslararası dayanışma, insani ve ahlaki sorumluluk ilkeleri çerçevesinde üstlenmesi takdire şayandır. Türkiye, Suriye iç savaşı patlak vermeden önce UNHRC ile işbirliği içinde yabancılar ve uluslararası koruma için (coğrafik sınırlamanın devam etmesine rağmen) ilticacı ve sığınmacılara uluslararası koruma ve sosyal haklardan istifade etme noktasında yeni bir kanunu uygulamaya sokmuştur.

Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar da böylesi bir geçici korumanın altında olmasına rağmen, üçüncü ülkelere geçişleri, yasal istihdamları yasaklanmıştır. Pratikte ise Türkiye, Suriyeli sığınmacıların yeni çevreye adaptasyonu ve özgüvenlerini yeniden kazanmaları için destek vermiş, ülkelere giriş çıkışlarında esnek davranmış ve bu yönde somut adımlar atmıştır. Örneğin Suriyeli sığınmacılar içinde pasaportu bulunup kamplarda kalmak istemeyenlere 1 yılı geçmemek şartıyla şehirlerde oturma izni verilmiştir. Tüm Suriyeli sığınmacılar tıbbi bakım ve ilaç desteği alabilmektedir. Ayrıca Suriyeli öğrencilere eğitimlerini Türk üniversitelerinde devam etme olanağı sağlanmıştır. Pek çok Suriyeli Türkiye'de enformel sektörde çalışma imkanına sahiptir.

Tüm bu olumlu gelişmeler ve şartlara rağmen bazı olumsuzlukların giderilmesi yönünde Avrupalı veya diğer uluslararası kuruluşların beklentileri vardır. Bu beklentinin başında, kampların söz konusu ulusal ve uluslararası kurumların girişine ve yapılan aktivitelerin görülmesine ve insani destek verme noktasında erişimin sağlanmasına imkân sağlanmalıdır. Nitekim kamplar hakkında bir değerlendirme raporu hazırlayan International Crisis Group, bu sorunun giderilmesini öneminden bahsetmektedir(April, 2013).

2.5. Türkiye'de Mülteci Sorunu

2000'li yıllardan evvel kaynak ve transit ülke olarak değerlendirilen Türkiye 2000 yılından sonra geçirdiği köklü değişimler sonucu bir hedef ülke olarak öne çıkmaya başladı. Bugün, gerek coğrafi konumu itibarıyla sürekli göçler veren

istikrarsız bölgelere yakın olması, gerekse de güçlenen ekonomisi dolayısıyla Türkiye, göç ve iltica edenler için bir hedef ülke konumunda. Uzun yıllar boyu Balkanlar, Irak, Afganistan, Sudan ve Somali'den gelen mültecilere ek olarak Türkiye, iç savaştan kaçan Suriyeliler için de bir sığınak oldu. Gelecekte de muhtemel göç ve iltica dalgalarıyla karşılaşılabilir(Usak,2013:26).

2.5.1. Türkiye Mülteci İltica Mevzuatı

Türkiye, Cenevre Sözleşmesi'ni 1961 yılında, 1967 protokolünü de ilanından bir yıl sonra onayladı ancak zaman sınırlamasını kaldırırken coğrafi sınırlamayı devam ettirdi. 1994 yılında ise sözleşmeye uygun olarak çıkarılan Yönetmelik ve 2006 tarihli uygulama talimatı, göç ve iltica mevzuatının temel metinleri oldular. Her iki metinde de coğrafi sınırlama sebebiyle Türkiye, sadece Avrupa'dan gelen yabancıları mülteci olarak kabul etmekte, Avrupa dışından gelenlere ise sığınmacı statüsü sağlayarak BMMYK ile iş birliği içerisinde başka bir ülkeye gönderilinceye kadar geçici ikamet izni vermekte.

2005 tarihli Ulusal Eylem Planına göre, Türkiye'nin coğrafi çekincesini kaldırması ve derli toplu bir kanun çıkarması bekleniyordu. Nisan ayında kanunlaşan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu bu hedefi tamamlar nitelikte göç ve iltica alanında birtakım yenilikler getiriyor. Örneğin, uluslararası koruma statüleri ve bu statüye sahip olan kişilerin hakları daha net hâle getiriliyor. Kanun mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statülerini uluslararası koruma statüleri olarak getiriyor. Ancak bu statüler bireysel başvuru durumunda söz konusudur. Kanunda işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik ve bedensel şiddete maruz kalan kişilere bu türden fiillerin neden olduğu hasarları giderecek yeterli tedavi imkânı sağlanması öngörülmüyor. Yine, refakatsiz çocukların bakımı, korunması ve ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik hükümler de mevcut. Başvuru sahiplerinin ve uluslararası koruma statüsü verilen kişilerin tüm bilgi ve belgelerinde gizliliğin esas olduğu belirtiliyor. Ayrıca yeni kanunla göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak üzere Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kuruluyor (Usak,2013:26).

2.5.2. Türk Yasal ve İdari Düzenlemelerde Mülteciler (1994-2006)

Türkiye'de yabancılar konusunda zemini oluşturan 1982 Anayasasınının 16. Maddesidir. Temel hak ve hürriyetlerin yabancılar için sınırlanabilmesin ancak yasayla olacağına dair bu madde 1982 Anayasası'nın genel mantığına uygun bir

biçimde hak değil, sınırlamayı vurgulamaktadır. *16. madde Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir.* ifadesi ile aslında yabancılara yönelik korumanın seviyesini yükseltmiştir.

Türkiye’de sığınmacı ve mülteciler konusunda yapılan iç hukuk düzenlemesi 80’li yılların sonlarında, 90’lı yılların başlarında sınırlarımızda yaşanan çok ciddi boyutlardaki göç dalgalarının ardından 1994’te bir yönetmelik ile yapılmıştır. Türkiye’ye İltica Eden veya başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik kapılmasına Dair Yönetmelik konu ile ilgili tanımları da ortaya konmaktadır. Bu çerçevede *bir zaruriyet sebebiyle ülkesinden ayrılmak zorunda kalan herkes mülteci* düzenlemesine alternatif olarak Türk hukuku coğrafi sınırlamadan hareketle mülteci (refugee) ve sığınmacı (asylum seeker) ayrımını yapıyor ve mülteciyi Avrupa’dan gelen, sığınmacıyı ise Avrupa dışındaki diğer ülkelerden gelenler olarak ayırmıştır. 1994 yönetmeliğinde, aynı kavram ve kelimelerin tekrarı pahasına bu hassasiyet net olarak ortaya konulmuştur. Buna göre;

Mülteci; Avrupa’da meydana gelen olaylar sebebiyle, ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancı”;

Sığınmacı; Irkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıdır. (Erdoğan,2015:47).

2.6. Türkiye’deki Kamplar

Çatışmaların şiddetlenmesi insanların ülkelerini terk etmeye başladıkları ilk günden itibaren yoğun sığınmacı akınına maruz kalan ülkelerin başında yer almaktadır. Başından itibaren Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Koordinasyon Başkanlığı (AFAD) ve Türk Kızılay’ı vasıtasıyla durumu kontrol etmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda ilk olarak Hatay’ın Reyhanlı, Yayladağı ve Altınözü ilçelerinde olmak üzere ülkeyi Suriye’ye bağlayan sınır kapılarına yakın bölgelerde, bugüne kadar çeşitli kamplar kurulmuştur.

Suriye’de başlayan olaylarla birlikte ciddi mülteci hareketlerine maruz kalan Türkiye’ye gelen mültecilerden kamp dışında kalanlar kendi imkânlarıyla ev

kiralamakta veya akrabalarının yanında kalmaktadırlar. Serbest ikamet edenler, Türkiye'nin farklı illerinde hatırı sayılır mülteci grupları oluşturmuştur.

Türkiye'ye sığınan Suriyeli mültecilere insani yardım ve koruma, Başbakanlık AFAD tarafından yürütülmektedir. Sığınmacılar için kurulan bu kamplarda AFAD idaresinde, kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Kızılay'ı tarafından barınma, yiyecek, sağlık, güvenlik, sosyal aktivite, eğitim, ibadet, tercümanlık ve diğer hizmetler verilmektedir.

AFAD verilerine göre Türkiye de buluna toplam Suriyeli sayısı 1,7 milyon civarındadır. Bunların 280 bini kamplarda kalırken geriye kalanlar kamp dışında kalmaktadır. Bu kamplarda güvenlikten beslenmeye, savaş travmasının atılması için psikolojik destekten acil sağlık hizmetlerine, hatta Suriyeli çocukların yarım kalan eğitimlerinin sürdürülmesine kadar çok çeşitli alanlarda hizmet veriliyor.

2.6.1. Türkiye'deki Kampların Özellikleri

2.6.1.1. Fiziki Özellikleri

Kampların bir plan ve proje dâhilinde ve mahalle mahalle yapılmıştır. Her mahalle belli bir tel örgü ile diğer mahalleden ayrılmış, her mahallede sosyal tesisler (Muhtar çadırı, kadın TV çadırı, erkek TV çadırı, çocuk TV çadırı, kadın mescit, erkek mescit) oluşturulmuştur. Her mahallede uluslararası normal oranında bulaşikhane, WC sistemi, misafirlerin çamaşırları için ilk defa Türkiye'deki kamplarda yeteri miktarda çamaşırhane oluşturulmuştur. Elektrik, su, kanalizasyonu, arıtma sisteminin kurulduğu kampta, bütün kampa yetecek su deposu mevcuttur. Bulaşikhane, duş ve çamaşırhane bölümünde 7/24 sıcak su sağlanmaktadır.

Kampta eğitim hizmetleri için oluşturulmuş alanlarda anasınıfından lise son sınıfa kadar eğitimin gerçekleştirilmektedir. Ayrıca büyükler için de kurs alanı oluşturulmuştur.

Kampta kalanların çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması için market alanı, spor aktiviteleri için spor alanı, çocuklara yönelik oyun alanı, büyüklere yönelik mesire alanı ve misafirlerin ihtiyaçları için lojistik alanlar oluşturulmuştur. Kamplarda kalanların belirlenmesi için kayıt kabul merkezinin oluşturulduğu kampların güvenliği için güvenlik sahası tesis edilmiştir.

Kampta kalanlara sağlık hizmetleri için sağlık alanı, çıkabilecek olası yangınlara karşı itfaiye alanı, elektrik, su, kanalizasyon sıkı tesisat onarımlarını gerçekleştirmek için teknik alanları kurulmuştur.

Yönetim tarafından kampta kalan misafirlerin dilek ve şikâyetleri için danışma alanları oluşturulmuş misafirlerin gönüllü olarak Suriye'ye dönüşleri için BM personeline mülakat yapma alanının bulunmaktadır.

2.6.1.2.Kamp Yönetimi

Kamp her ne kadar Türk görevlilerce yönetilmesi ile birlikte; her mahalleden bir muhtar ve yeteri miktarda üye Suriyeli misafirler tarafından seçilerek bunlarında yönetime dâhil edilmiştir. Suriyeli gençlerden bir gençlik konseyi, misafirlerden kadın konseyi ve Suriyeli misafirlerden akıl adam heyeti oluşturulmuştur.

Kampta kurulan danışma merkezi aracılığı ile Suriyeli misafirlerin her türlü talep ve şikâyetlerinin alındığı bir birimin kurulmuş, kampın muhtelif yerlerine dilek ve şikâyet kutularının bırakılmıştır.

Muhtelif yerlerine kamp krokisinin asıldığı kampın çeşitli yerlerine kampta uyulması gereken kuralların yazdığı tabelalar yerleştirilmiştir. Kampta tercüman bulundurmak sureti ile iletişim sağlanmakta, Arapça bilen özel güvenlik personeli ile daha sorunları çözücü bir güvenlik anlayışı tesis edilmiştir.

2.6.1.3. Kamplarda Bulunan Hizmet Birimleri

AFAD Yönetim: Kampın yönetimini sağlamak üzere oluşturulan birimdir.

Araç Hizmetleri: Suriyeli misafirlerin büyük hastanelere ulaşmalarının sağlandığı; Ülkelerine gönüllü geri dönmek isteyenlere sınıra kadar ulaşımın sağlandığı ve çarşı iznine çıkanların ulaşımının sağlandığı birimdir.

Arıtma Birimi: Kanalizasyon artıklarının arıtımını sağlayan birimdir.

Hastane: Her türlü tedavi, ilaç aile sağlığı, aile planlaması, çevre sağlığı, eczane, medikal, fizik tedavi, psikolojik rehabilitasyonun yürütüldüğü birimdir.

İtfaiye: Kampta oluşacak her türlü yangına müdahale için oluşturulan birimdir.

Jandarma: Kampın dış güvenliğini sağlayan birimdir.

Kayıt Kabul: Kampa giriş ve çıkışların kayıtlarının yapıldığı birimdir.

Kurslar: Suriyeli misafirlerin arzu ettiği Türkçe kursu, Kuranı kerim öğrenme kursu, Biçki dikiş nakış kursu, El işleri kursu, Bilgisayar öğrenme kursu, Resim kurslarının sağlandığı birimdir.

Lojistik–Kızılay: Kampın her türlü ihtiyaçlarının dağıtımını sağlayan birimdir.

Marketler: Sıcak yemeğin verilmediği kamplarda Suriyeli misafirlere verilen kartlarla alışverişlerini sağlamak amacıyla yapılan birimdir.

Okullar: Anasınıfından 12. Sınıfa kadar (lise son) Suriyeli misafirlerin eğitim ve öğretimin sağlandığı birimdir. Eğitim ve öğretim Suriye müfredatına göre yine kampta bulunan Suriyeli öğretmenler tarafından yürütülmektedir.

Özel Güvenlik: Kampın iç güvenliğini sağlayan birimdir.

Spor Hizmetleri: Kampta Futbol, voleybol, basketbol sahalarının yönetimi ile misafirlerin spor yapmalarını sağlayan birimdir.

Teknik Hizmetler: Kampta elektrik, su, kanalizasyon, sıkı tesisatın tamirinin gerçekleştiği birimdir.

Temizlik, İlaçlama, Çöp ve Vidanjör: Arıtma bulunmayan kamplarda oluşturulan komseptilerdeki atıkların taşınmasını vidanjör ile yapılması, tıkanan kanalizasyon sisteminin vidanjör ile açıldığı; Misafirlerin evsel atıklarının çöp konteynerlerine atıldığı ve bu çöp konteynerlerinde çöp toplama araçları ile alandan uzaklaştırıldığı; Kampta her türlü haşereye karşı ilaçlama yapıldığı birimdir.

Yemek Hizmetleri: Suriyeli misafirlere 3 öğün sıcak yemek verilmesi söz konusu olan kamplarda tüm misafirlere yemeğin pişirilmesi denetimi, dağıtımı yapılan hizmetlerin yürütüldüğü birimdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırma Bulguları

Bu bölümde, araştırma kapsamında yer alan Suriyeli sığınmacılara uygulanan anket sonuçları değerlendirilmektedir. Anketler, araştırmanın konu ve problemlerine sosyo-ekonomik, kültürel vb. özellikleriyle en uygun olduğu düşünülerek seçilen dört köyde hane reisi olarak erkeklere uygulanmıştır.

3.2. Demografik Bilgiler

Tablo 3: Sığınmacıların Yaşadıkları Yer

Yaşadıkları Yer	Sayı	Yüzde %
Akçakale	300	50,0
Harran	300	50,0
Toplam	600	100,0

Araştırmaya katılan sığınmacıların yüzde 50'si Akçakale diğer yüzde 50'si ise Harran'da kalmaktadır.

Tablo 4: Sığınmacıların Cinsiyeti

Cinsiyeti	Sayı	Yüzde %
Kadın	245	40,8
Erkek	355	59,2
Toplam	600	100,0

Kadınların oranı % 40,8, erkeklerin oranı ise % 59,2'dir.

Tablo 5: Sığınmacıların Yaş Ortalamaları

Yaş	Sayı	Yüzde %
15-20	93	15,6
21-25	99	16,6
26-30	97	16,3
31-35	74	12,4
36-40	77	12,9
41-45	56	9,4
46-50	33	5,7
51-60	34	5,7
61-70	19	3,2
71 ve Üzeri	13	2,2
Toplam	595	100,0

Tablo 6 Sığınmacıların yaş dağılımını vermektedir. Araştırma kapsamında bulunan sığınmacıların en çok 15-40 yaş grubunda yer aldıkları görülmektedir. Bu bulgu sığınan kitlenin en çok genç yaş grubunda olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 6: Sığınmacıların Medeni Durumları

Medeni Durum	Sayı	Yüzde %
Evli	447	75,0
Bekâr	135	22,7
Boşanmış	5	,8
Ayrı yaşıyor	9	1,5
Toplam	596	100,0

Tablo 7 Sığınmacıların medeni durumunu göstermektedir. Buna göre kampta evli olanlar ilk sırada gelmektedir. Göç edenler aileleriyle birlikte gelmişlerdir.

Tablo 7: Sığınmacıların Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde %
Okur-yazar değil	95	15,9
Okuryazar	39	6,5
İlkokul mezunu	140	23,5
Ortaöğretim mezunu	140	23,5
Lise Mezunu	113	18,9
Üniversite	64	10,7
Diğer	5	1
Toplam	596	100,0

Tabloda görüleceği gibi sığınmacı kitlenin eğitim düzeyinin düşük oluşu dikkat çekmektedir. Görüşmeye katılanların yarıya yakını ilkokul ve altı düzeyde eğitime sahiptir. Üniversite mezunu olanların oranı sadece % 10,7'dir.

Tablo 8: Sığınmacıların Mesleği

Meslek	Sayı	Yüzde %
Çiftçi	68	11,5
İşçi	147	24,9
Memur	63	10,7
Emekli	7	1,2
Ev Hanımı	134	22,7
İşsiz	16	2,7
Öğrenci	78	13,2
Serbest Meslek	54	9,1
Profesyonel Meslek	18	3,0
Diğer	6	1,0
Toplam	591	100,0

Görüşmeye katılanların yaklaşık üçte biri 'işçidir'. Bunu 'ev hanımı' olanlar izlemektedir. Öğrenci, memur, çiftçi olanlar da belirli bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Profesyonel meslek sahibi olanların oranı ise düşüktür.

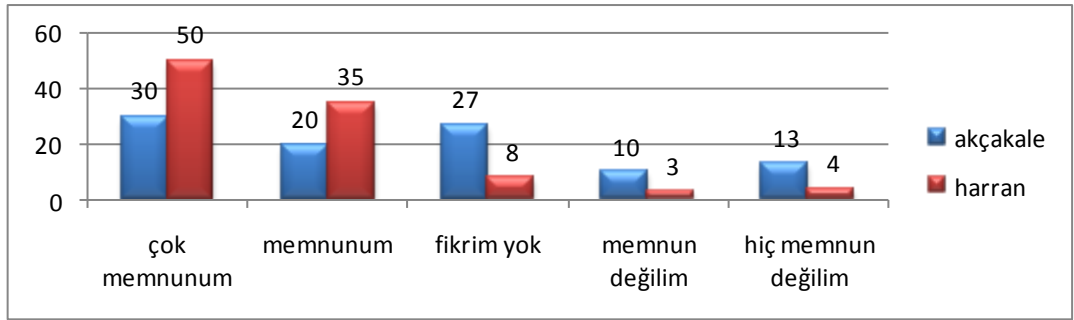
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgular

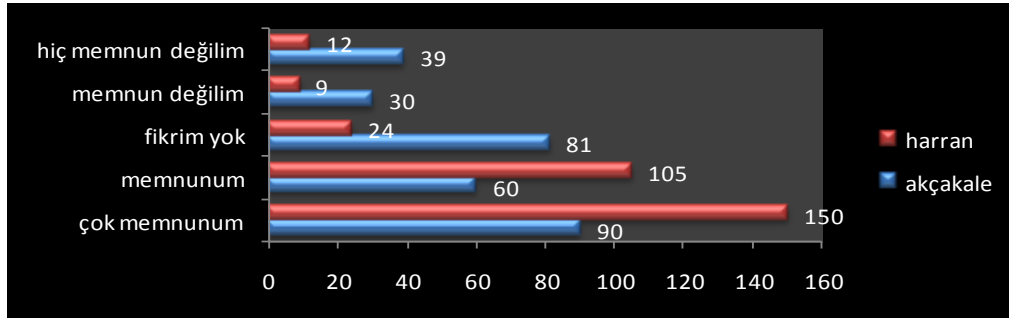
Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarıyla ilgili Harran konteyner kent ve Akçakale çadır kentte barınan mültecilerin önce genel memnuniyet düzeylerinin karşılaştırılmasına yer verilmiş, sonra ise barındıkları yerlerdeki sunulan hizmetlere dair memnun olma düzeyleri karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

4.2. Sığınmacıların Genel Memnuniyet Düzeylerinin Karşılaştırılması

Kampta sunulan hizmetlerin genel memnuniyetine bakıldığında, sığınmacıların büyük bir kesimi %67'si kampın olanaklarından-hizmetlerinden memnun görünmektedir. Bununla birlikte, bir fikir belirtmeyenlerin oranı da dikkat çekici ölçüde yüksektir(bu oran %15'lik bir değere tekabül etmektedir.). Memnuniyetsizlik kuşkusuz çadırkentlerde daha yüksek oranda çıkmaktadır. Akçakale Çadırkenti kapasitesinin çok üstünde sığınmacı barındırmaktadır. Burada yemekler tabldot usulü verilmektedir. Oysa sığınmacılar konteynerlerde uygulanan sistemi yani kart sistemine geçmek istemektedir. Kartla sığınmacı kendi kültürüne, beğenisine uygun yemek yapma şansına sahiptir.

Grafik 1a: Sığınmacıların genel memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

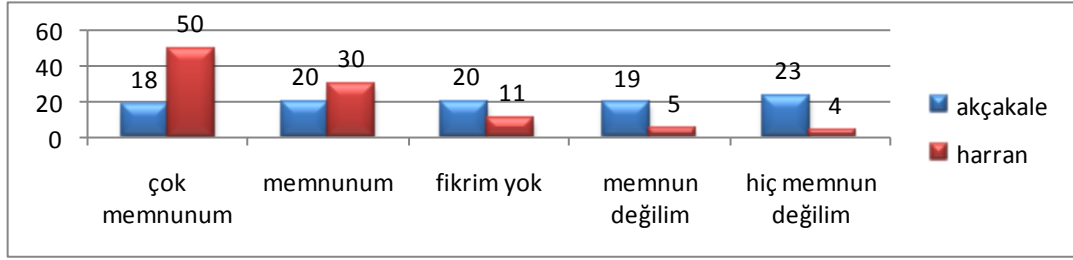

Grafik 1b: Sığınmacıların genel memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

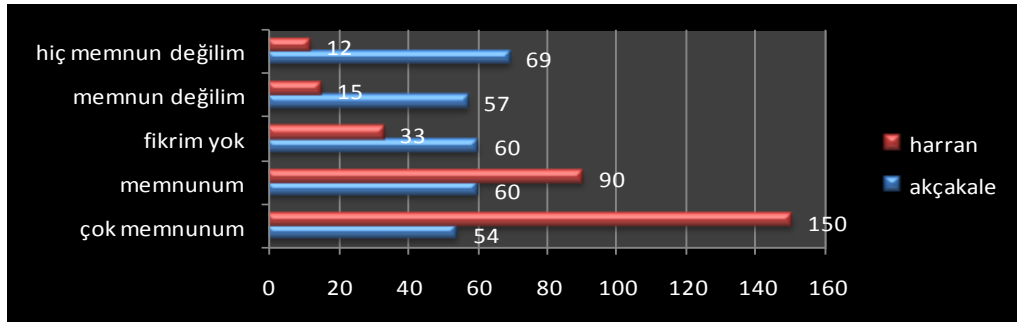
Grafik 1-a ve 1-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların;%30'u yani 90 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların;%50'si yani 150 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %20'si yani 60 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %35'i yani 105 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %27'si yani 81 kişi fikri yokken Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %8'i yani 24 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %10'u yani 30 kişi Memnun değilken Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %3'ü yani 9 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %13'ü yani 39 kişi Hiç memnun değilken Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %4'ü yani 12 kişi hiç memnun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Memnuniyet düzeylerinin konteyner kent lehine yüksek çıkmış olması çadır kente oranla sığınmacılara daha fazla olanak sunmasından ileri geldiği öne sürülebilir.

4.2.1. Sığınmacıların Konteyner Kenti ve Çadır Kenti Hizmetleri Bakımından Farklılaşan Şartlarla İlgili Memnuniyet Düzeyleri

4.2.1.1. Yemek Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

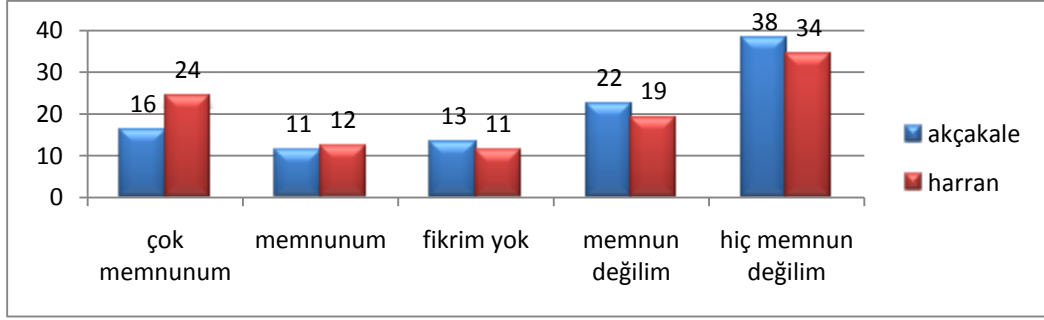

Grafik 2a:Sığınmacıların yemek hizmetlerine yönelik memnuniyet Düzeylerinin Yüzdeleri

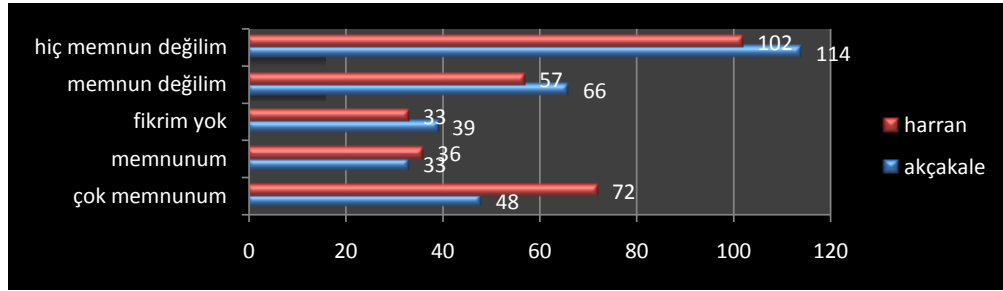

Grafik 2b:Sığınmacıların yemek hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin Sayısal verileri

Grafik 2-a ve 2-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %18'i yani 54 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 50'si yani 150 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 20'si yani 60 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 30'u yani 90 kişi memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %20'si yani 60 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 11'i yani 33 kişi fikri olmadığı, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %19'u yani 57 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 5'i yani 15 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %19'u yani 57 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 4'ü yani 12 kişi hiç memnun değildir. Konteyner kentte sığınmacılar kendi yemeklerini istedikleri gibi, istedikleri zaman pişirme olanağına sahipken çadır kenttekilere belirli bir zaman diliminde belirli yemekler verilmektedir. Araştırma bulgularına bakıldığında çadır kenttekilerin bu durumdan memnun olmadığı bariz şekilde ortaya çıkmıştır.

Grafik 3a:Sığınmacıların içme suyu hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

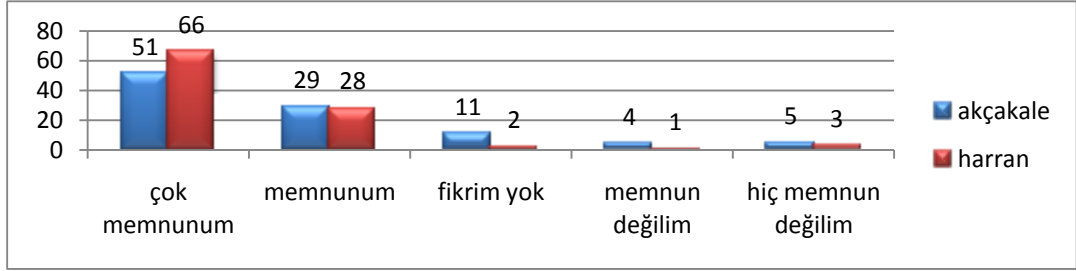
Grafik 3b: Sığınmacıların içme suyu hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 3-a ve 3-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %16'sı yani 48 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 24'ü yani 72kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 11'i yani 33 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 12'si yani 36 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %13'ü yani 39 kişi fikri yokken Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 11'i yani 33 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %22'siyani 66 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 19'u yani 57 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %38'i yani 114 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 34'ü yani 102 kişi hiç memnun değildir.

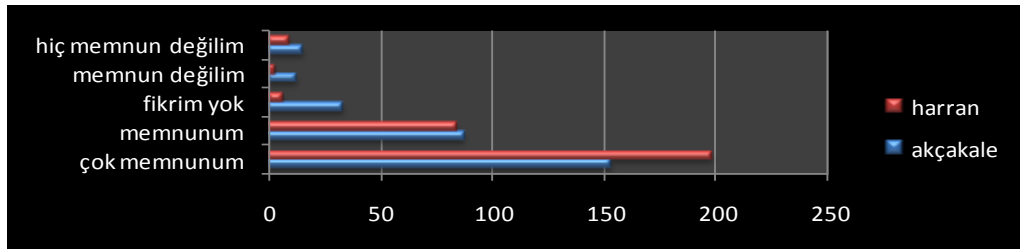
İçme suyu olanakları açısından konteyner kentte her evde musluktan su akıp sığınmacılar ihtiyacını bu şekilde karşılarken çadır kentteki sığınmacıların ortak bir çeşmeden ihtiyaçlarını gidermektedir. Ancak buna rağmen her iki kentteki sığınmacıların da içme suyundan memnun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2.2.Sığınmacıların Her İki Kampta Ortak Olarak Verilen Hizmetlerle İlgili Memnuniyet Düzeyleri

4.2.2.1. Çöp ve Çevre Temizliği Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 4a:Sığınmacıların çöp ve çevre hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.

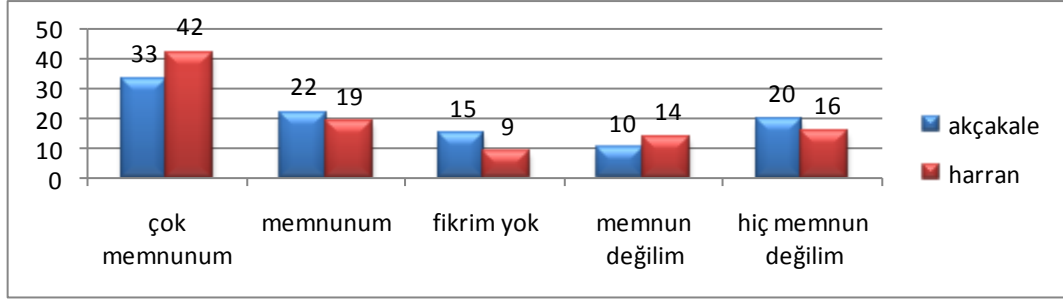

Grafik 4b: Sığınmacıların çöp ve çevre hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

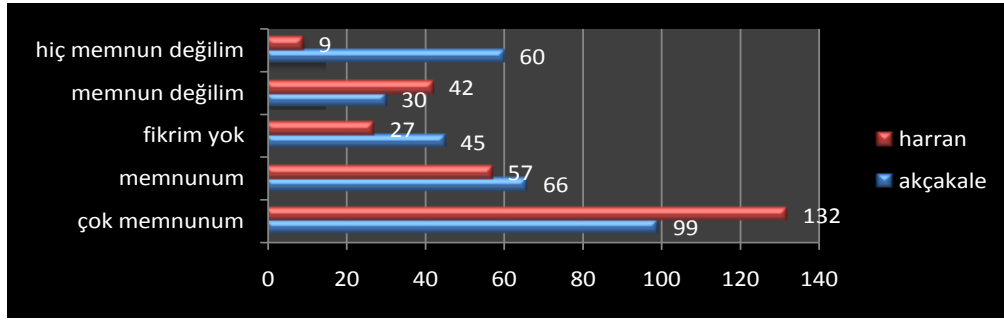
Grafik 4-a ve 4-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %51'i yani 153 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 66'sı yani 198 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 29'u yani 87 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 28'i yani 84 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %11'i yani 33 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 2'si yani 6 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 4'ü yani 12 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 1'i yani 3 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %5'i yani 15 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir.

Genel olarak her iki kentte barınan sığınmacıların çöp ve çevre temizliğinden memnun olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2.2.2. Çamaşırhane Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 5a:Sığınmacıların çamaşırhane hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

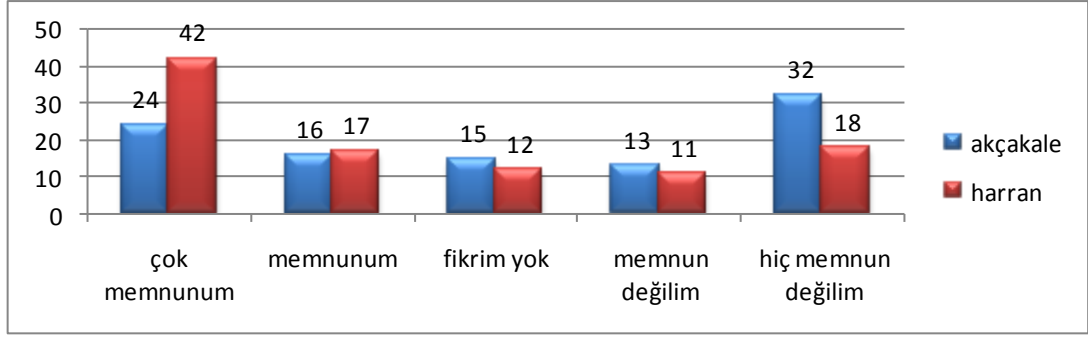

Grafik 5b:Sığınmacıların çamaşırhane hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

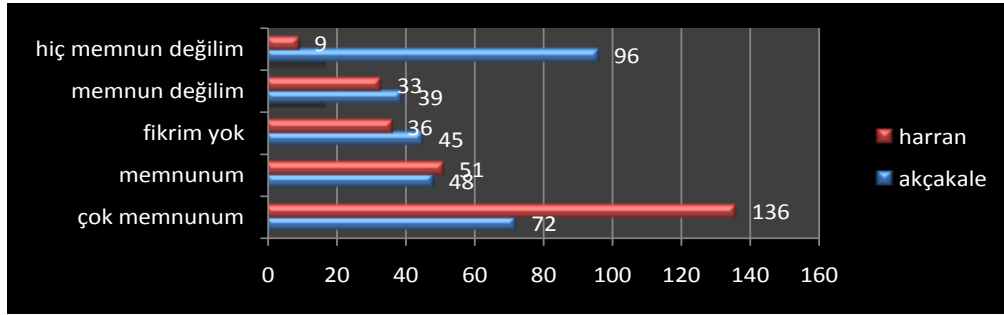
Grafik 5-a ve 5-b ye göre; Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 33'ü yani 99 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 42'si yani 126 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 22'si yani 66 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 19'u yani 57 kişi memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %15'i yani 45 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %9'u yani 27 kişi fikri olmadığı, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %10'uyani 30 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %14'ü yani 42 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %20'si yani 60 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir.

Genel olarak her iki kentte barınan sığınmacıların çamaşırhane hizmetinden memnun olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak Harran konteyner kentte barınan sığınmacıların belirgin farkla daha memnun olduğu ortaya çıkmıştır.

4.2.2.3.Sağlık Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 6a: Sığınmacıların sağlık hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

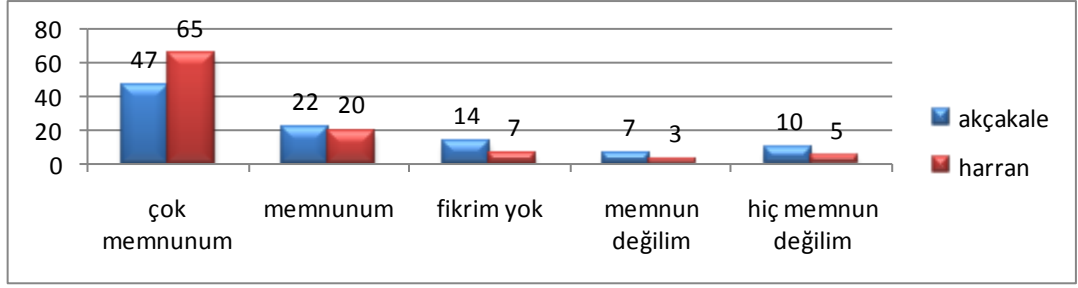

Grafik 6b: Sığınmacıların sağlık hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

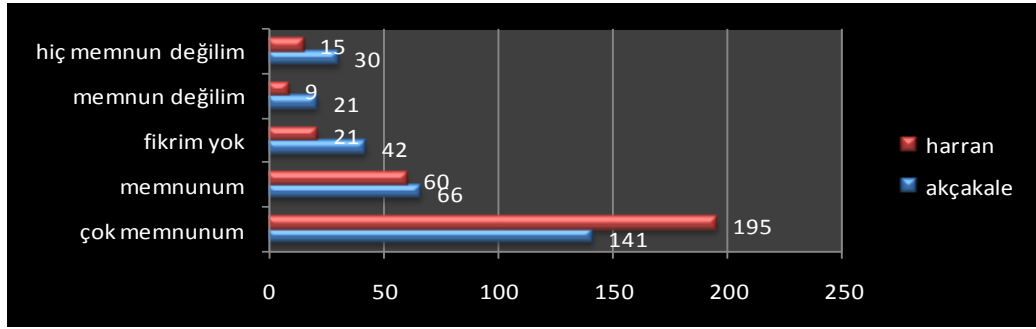
Grafik 6-a ve 6-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 24'ü yani 72 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 42'si yani 126 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 16'sı yani 48 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 17'si yani 51 kişi memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %15'i yani 45 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 12'si yani 36 kişi fikri olmadığı, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 13'ü yani 39 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 11'i yani 33 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 32'si yani 96 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir.

Genel olarak Harran konteyner kentte barınan sığınmacıların sağlık hizmetinden memnun olduğu sonucuna ortaya çıkarken, Akçakale çadır kenttekilerin verilen sağlık hizmetinden memnun olmadıkları sonucuna varılmıştır.

4.2.2.4. Eğitim Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

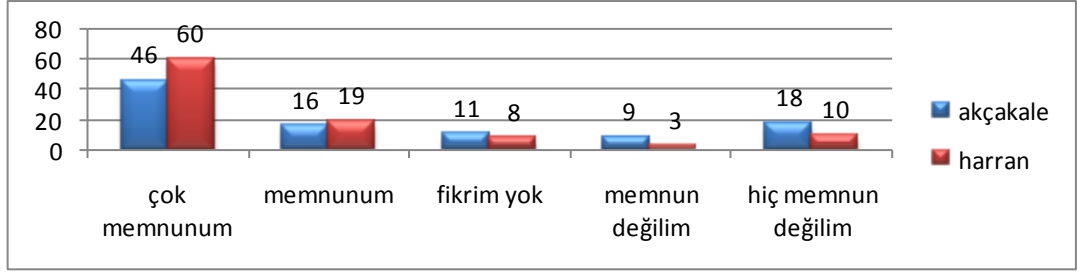
Grafik 7a: Sığınmacıların eğitim hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

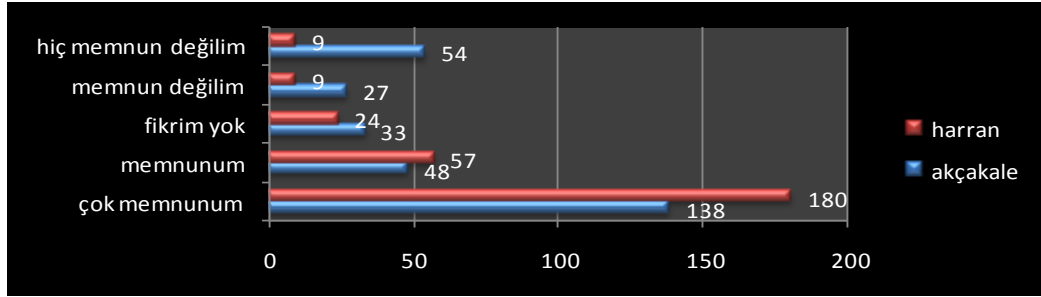
Grafik 7b: Sığınmacıların eğitim hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 7-a ve 7-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 47'si yani 141 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 65'si yani 195 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 22'si yani 66 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 20'si yani 60 kişi memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %14'ü yani 42 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 7'si yani 21 kişi fikri olmadığı, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 7'si yani 21 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 3'ü yani 9 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 10'u yani 30 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 5'i yani 15 kişi hiç memnun değildir. Genel olarak her iki kentte barınan sığınmacıların eğitim hizmetlerinden memnun olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle Harran konteyner kentte barınan sığınmacıların eğitim hizmetlerinden Akçakale çadır kenttekilere göre daha memnun oldukları ortaya çıkmıştır.

4.2.2.5. Emniyet Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

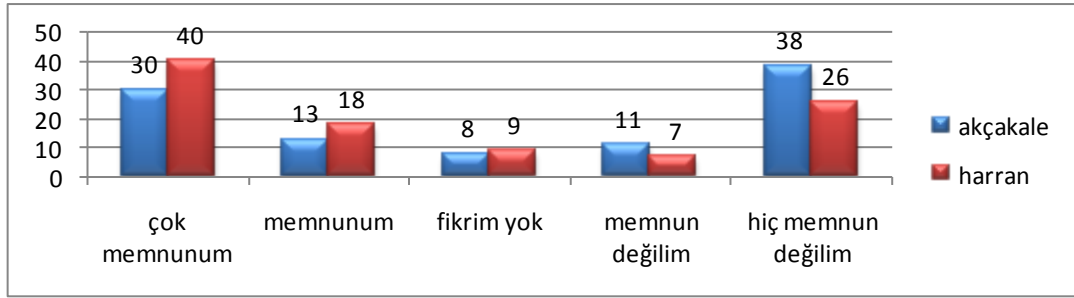
Grafik 8a: Sığınmacıların emniyet hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

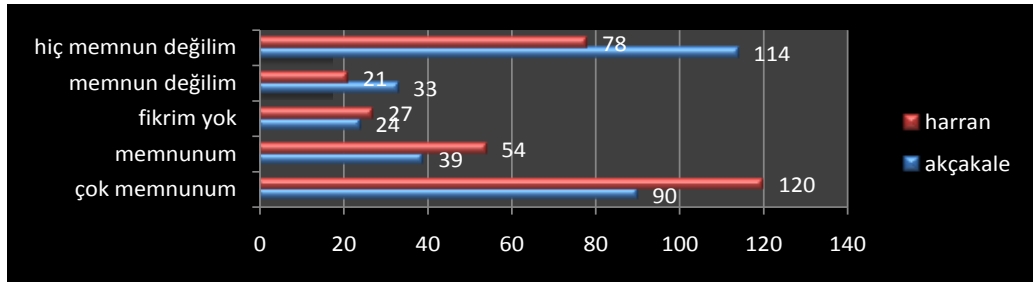
Grafik 8b: Sığınmacıların emniyet hizmetine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 8-a ve 8-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %46'sı yani 138 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %60'ı yani 180 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %16'sı yani 48 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %19'u yani 57 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %11'i yani 33 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %8'i yani 24 kişi fikri olmadığı, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %9'u yani 27 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %3'ü yani 9 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %18'i yani 54 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir. Genel olarak her iki kente barınan sığınmacıların emniyet hizmetlerinden memnun olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle Harran konteyner kente barınan sığınmacıların emniyet hizmetlerinden Akçakale çadır kenttekilere göre daha memnun oldukları ortaya çıkmıştır.

4.2.2.6. TV, Radyo, İnternet vb. Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

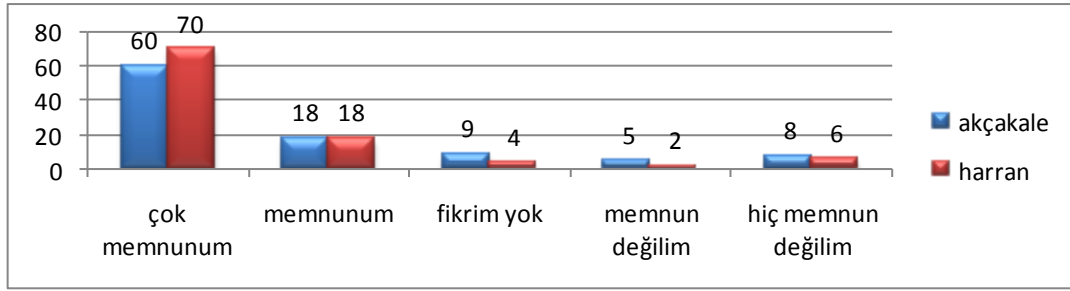
Grafik 9a: Sığınmacıların TV, radyo, internet vb. hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

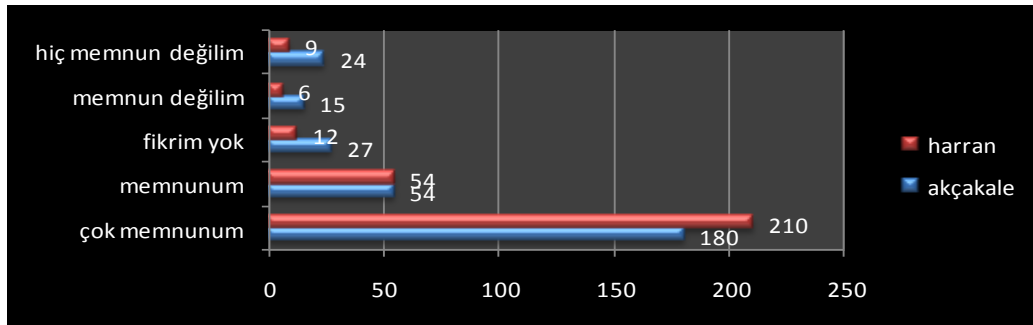
Grafik 9b: Sığınmacıların TV, radyo, internet vb. hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 9-a ve 9-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 30'u yani 90 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %40'ı yani 120 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %13'ü yani 39 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %18'i yani 54 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %8'i yani 24 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %9'u yani 27 kişi fikri olmadığı, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %11'i yani 33 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %7'si yani 21 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %38'i yani 84 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %26'sı yani 9 kişi hiç memnun değildir. Genel olarak bakıldığı zaman her iki kentteki sığınmacıların verilen hizmetten ya çok memnun oldukları ya da hiç memnun olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2.2.7. Din Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 10a: Sığınmacıların din hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

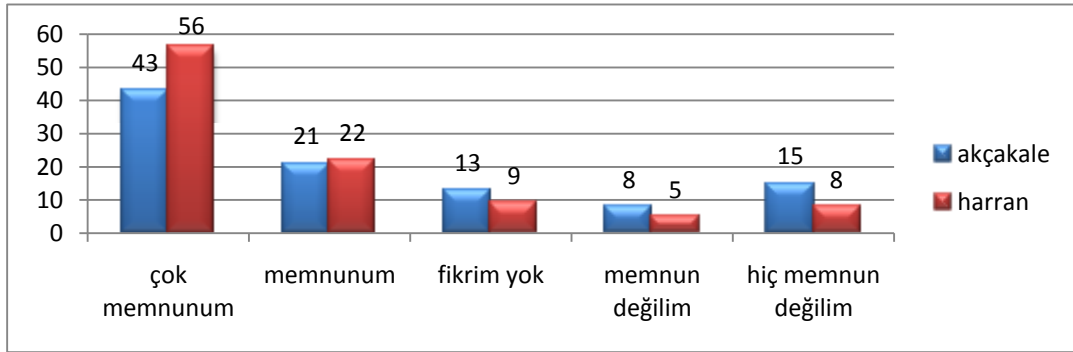

Grafik 10b: Sığınmacıların din hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

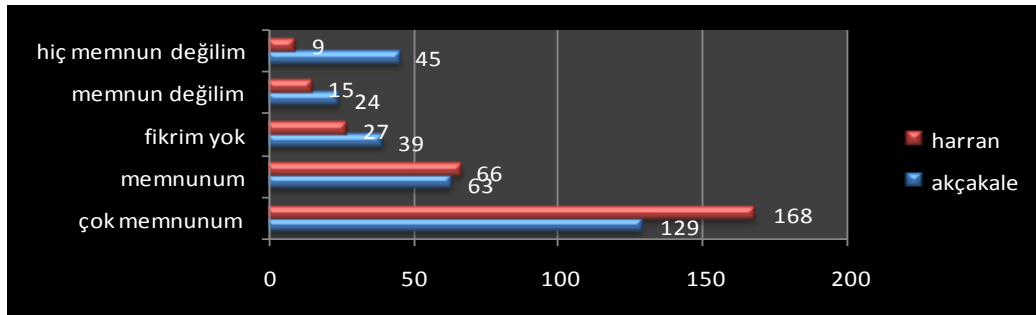
Grafik 10-a ve 10-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 60'ı yani 180 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 70'i yani 210 kişi çok memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %18'i yani 54 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %18'i yani 54 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %9'u yani 27 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %4'ü yani 12 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %5'i yani 15 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %2'si yani 6 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %8'i yani 24 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir.

Genel olarak her iki kentte barınan sığınmacıların verilen din hizmetlerinden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2.3. Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Verilmesine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri

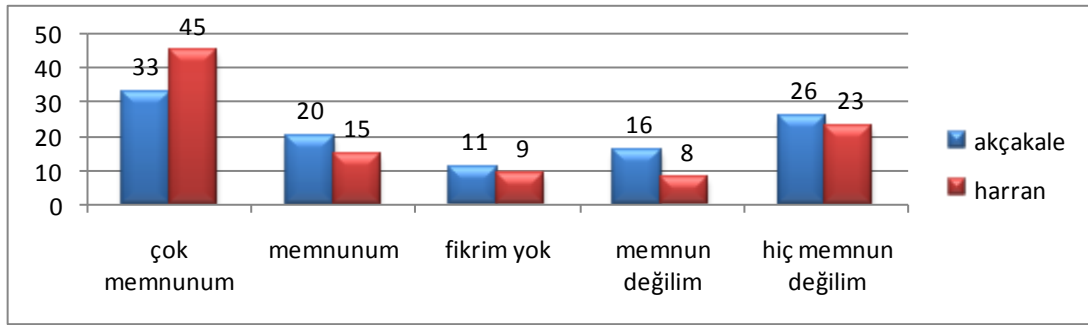
Grafik 11a: Sığınmacıların sosyal ve kültürel hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

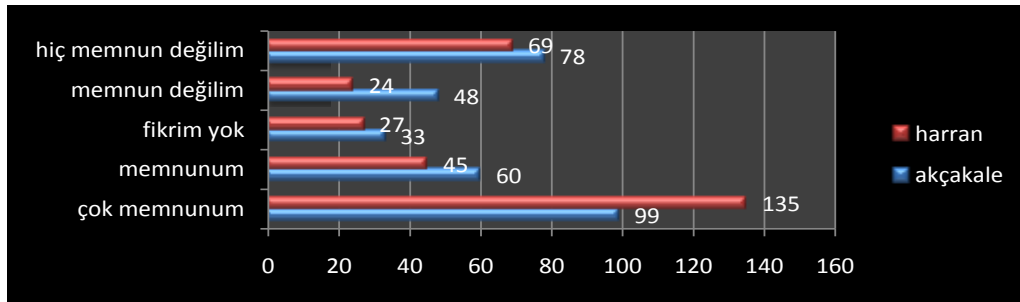
Grafik 11b: Sığınmacıların Sosyal ve Kültürel hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 11-a ve 11-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 43'ü yani 129 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 56'sı yani 168 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 21'i yani 63 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 22'si yani 66 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %13'ü yani 39 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %9'u yani 27 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %8'i yani 24 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %5'i yani 15 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %15'i yani 45 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir. Genel olarak her iki kentte barınan sığınmacıların verilen sosyal ve kültürel hizmetlerden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2.3.1. Ulaşım Hizmetleri Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 12a: Sığınmacıların ulaşım hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

Grafik 12b: Sığınmacıların ulaşım hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 12-a ve 12-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 33'ü yani 99 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %45'i yani 135 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %20'si yani 60 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %15'i yani 45 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %11'i yani 33 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %9'u yani 27 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %16'sı yani 48 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %8'i yani 24 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %26'i yani 78 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %23'ü yani 69 kişi hiç memnun değildir.

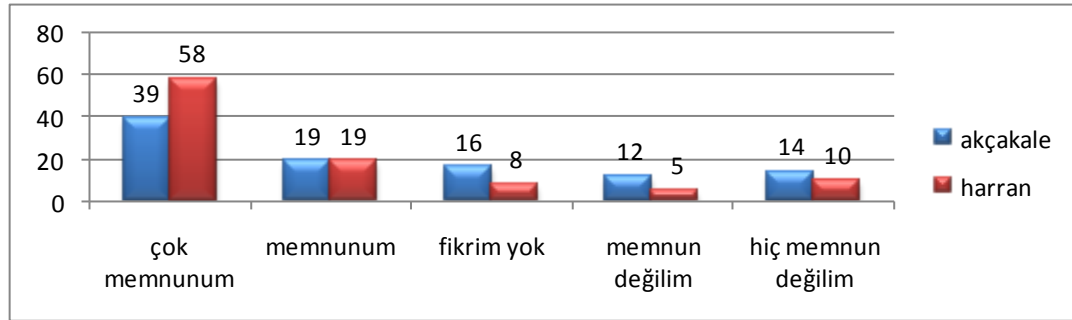
Genel olarak bakıldığında zaman her iki kentteki sığınmacıların verilen ulaşım hizmetinden ya çok memnun oldukları ya hiç memnun olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2.4. Araştırmaya Katılan Sığınmacıların Kapın Yönetmeliklerine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri

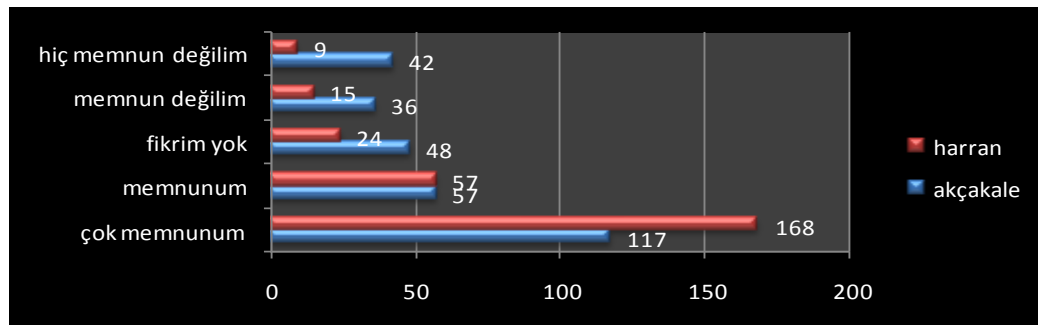
4.2.4.1. Kamp Yönetimine Yönelik Memnuniyet Düzeyleri

Kampların yönetiminde birinci derecen valilikler ve kaymakamlıklar sorumludur. Bunun yanında Kızılay, Afad, Bm gibi kurumların da yönetimde rol

oynadıklarını belirtmek gerekir. Bu durum zaman görev tanımı belirsizliğine yol açabilmektedir. Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere genel anlamda kamp yönetiminden memnuniyet düzeyi yüksektir. Bununla birlikte, sığınmacıların yaklaşık % 20'si kamp yönetiminden memnun değildir. Fikir belirtmeyenlerin oranı da dikkate alındığında memnuniyetsizliğin nedenlerinin tespiti ve giderilmesi önem arz etmektedir.

Grafik 13a: Sığınmacıların kamp yönetimine yönelik memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

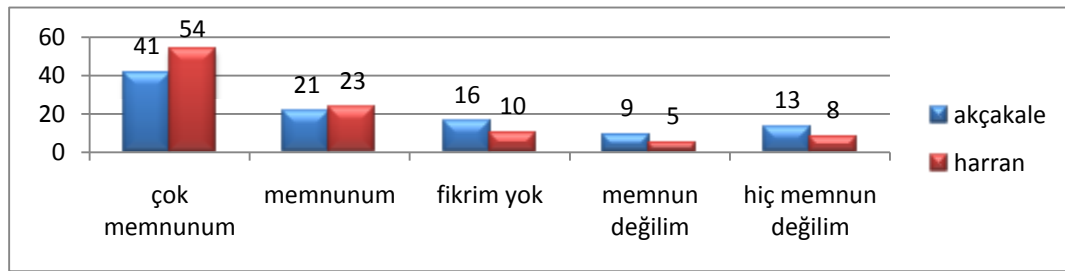
Grafik 13b: Sığınmacıların kamp yönetimine yönelik memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 13-a ve 13-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 39'u yani 117 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 58'i yani 168 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 19'u yani 57 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 19'u yani 57 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 16'sı yani 48 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 8'i yani 24 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 12'si yani 36 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 5'i yani 15 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 14'ü yani 42 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 3'ü yani 9 kişi hiç memnun değildir. Genel olarak bakıldığı zaman her iki kentteki sığınmacıların kamp yönetiminden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır

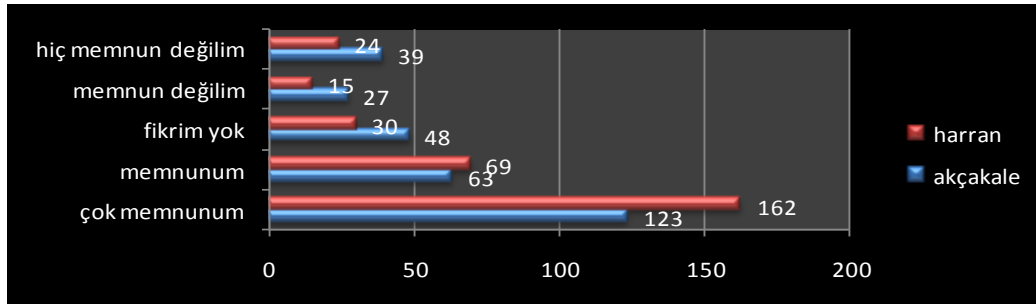
4.2.4.2. Kamptaki Personelin Muamelesi Açısından Memnuniyet Düzeyleri

Kampta görevli personelin (özel güvenlik, jandarma, temizlikçi, yönetici, yardımcı personel, doktor, vb) tutumu ya da muamelesi kampın büyüklüğü ve türüne göre farklılaşabilmektedir. Bir üstteki yüksek memnuniyet oranı (Grafik 13-a-b) burada da görülmektedir. Kamp personelinin yaklaşımından memnuniyetsiz olanların oranı ise % 16 civarındadır. Bir sığınmacı kamp personelinden memnuniyetsizliğini şu şekilde açıklamaktadır:

...Personel genelde taleplerimizi es geçiyor veya bir diğerine yönlendiriyor. Taleplerimize zamanında ve doyurucu yanıt alamıyoruz. Bir karmaşa var. Bir düzen yok. Herkes her şeyle ilgileniyor ya da hiç kimse hiçbir şeyle ilgilenmiyor. Bizler kampta Arap olduğumuz için değil sığınmacı olduğumuz için dışlanıyoruz". (Kadın Sığınmacı, 22) Personel tarafından bir talebimizi ilettiğimizde dilenci muamelesi görüyoruz.. (Erkek 23)

Grafik 14a: Sığınmacıların kamptaki personelin muamelesi açısından memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

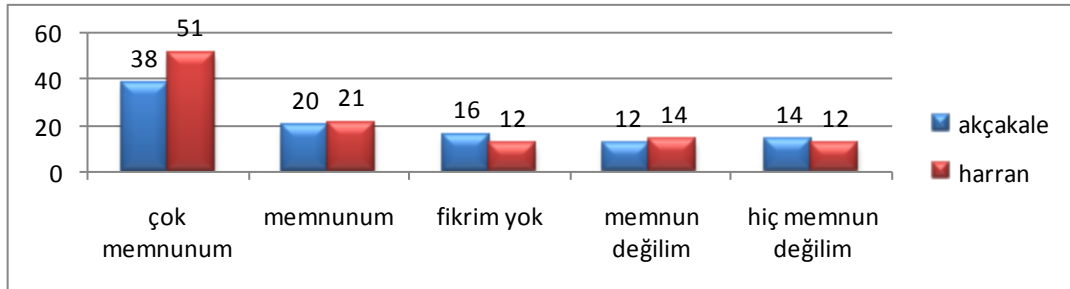

Grafik 14b: Sığınmacıların kamptaki personelin muamelesi açısından memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

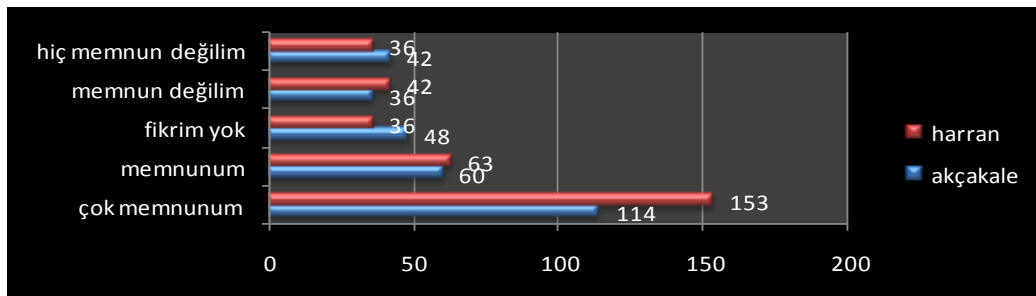
Grafik 14-a ve 14-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 41'i yani 123 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 54'ü yani 162 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 21'i yani 63 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 23'ü yani 69 kişi memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 16'sı yani 48 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 10'u yani 30 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 9'u yani 27 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 5'i yani 15 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 13'ü yani 39 kişi Hiç memnun

değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 8'i yani 24 kişi hiç memnun değildir. Genel olarak bakıldığı zaman her iki kentteki sığınmacıların kamptaki personelin muamelesinden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak Harran konteyner kentteki sığınmacıların Akçakale çadır kentteki sığınmacılara göre personelin muamelesinden daha memnun oldukları söylenebilir.

4.2.5. Sığınmacıların Kamptaki İşlerinin Yürütülmesi Sırasında İlgili Yerlerden Yeterli Bilgi Verilmesi Açısından Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 15a: Sığınmacıların kamptaki işlerinin yürütülmesi sırasında ilgili yerlerden yeterli bilgi verilmesi açısından memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri

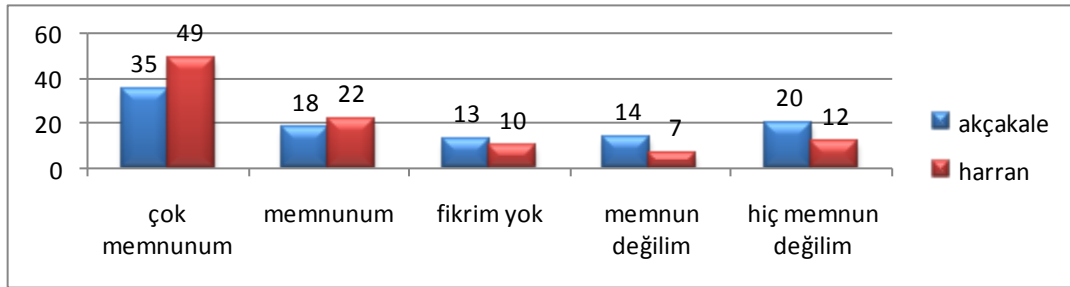
Grafik 15b: Sığınmacıların kamptaki işlerinin yürütülmesi sırasında ilgili yerlerden yeterli bilgi verilmesi açısından memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

Grafik 15-a ve 15-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 38'i yani 114 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 51'i yani 153 kişi çok memnun olduğı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 20'si yani 60 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 21'i yani 63 kişi memnun olduğı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 16'sı yani 48 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 12'si yani 36 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %12'si yani 36 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %14'ü yani 42 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 14'ü yani 42 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 12'si yani 36 kişi hiç memnun değildir.

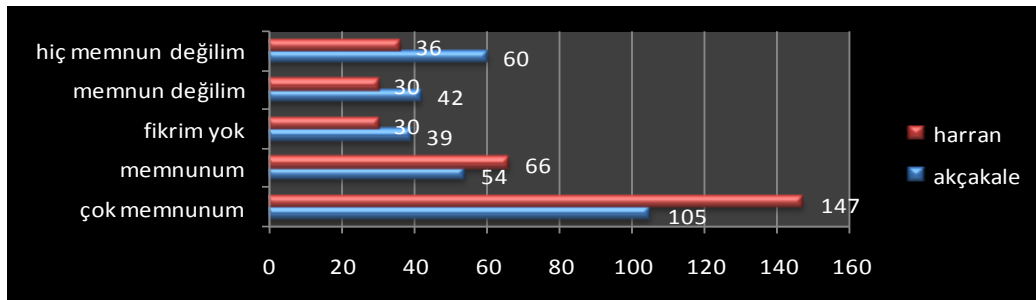
Genel olarak bakıldığı zaman her iki kentteki sığınmacıların kamptaki işlerinin yürütülmesi sırasında ilgili yerlerden yeterli bilgi verilmesi açısından memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Ancak Harran konteyner kentteki sığınmacıların Akçakale çadır kentteki sığınmacılara göre kamptaki işlerinin yürütülmesi sırasında ilgili yerlerden yeterli bilgi verilmesi açısından daha memnun oldukları söylenebilir.

4.2.5.1. Rehabilitasyon Hizmeti Açısından Memnuniyet Düzeyleri

Grafik 16a: Sığınmacıların kampta verilen rehabilitasyon açısından memnuniyet düzeylerinin yüzdeleri.

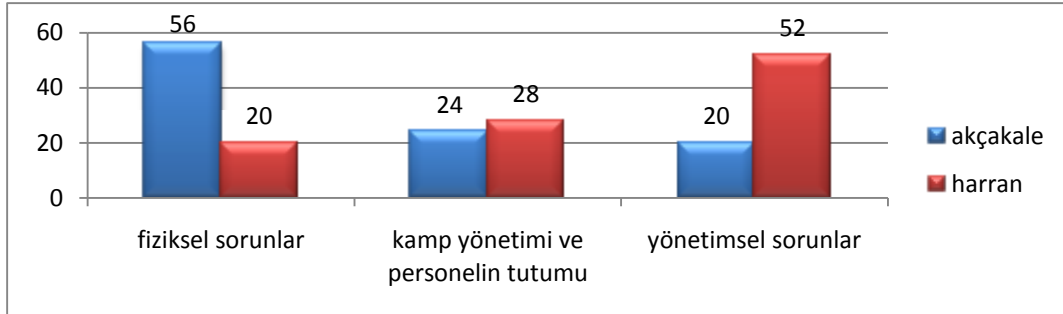

Grafik 16b: Sığınmacıların kampta verilen rehabilitasyon açısından memnuniyet düzeylerinin sayısal verileri

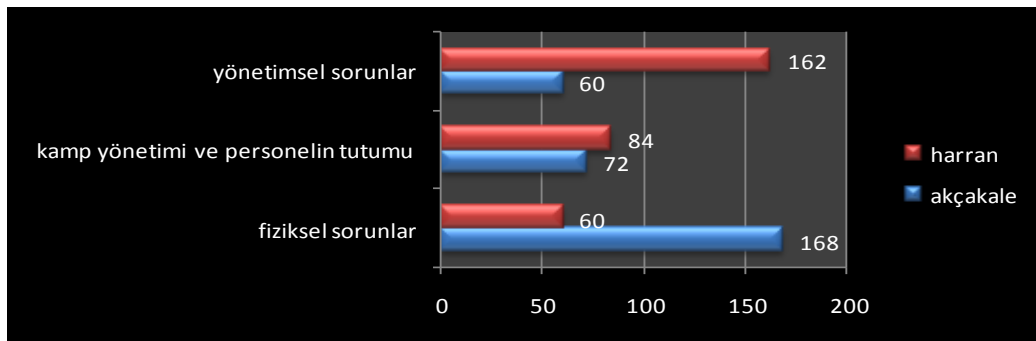
Grafik 16-a ve 16-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 35'i yani 105 kişi çok memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 49'u yani 147 kişi çok memnun olduğu Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 18'i yani 54 kişi memnunken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %22'si yani 66 kişi memnun olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 13'ü yani 39 kişi fikri yokken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %10'u yani 30 kişi fikri olmadığı Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 14'ü yani 42 kişi Memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 7'si yani 21 kişi memnun değildir. Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 20'si yani 60 kişi Hiç memnun değilken, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 12'si yani 36 kişi hiç memnun

değildir. Genel olarak bakıldığı zaman her iki kentteki sığınmacıların verilen rehabilitasyon açısından memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2.5.2. Sığınmacıların Kamplara İlişkin Sorunları

Grafik 17a: Sığınmacıların kamplara ilişkin sorunlarının yüzdeleri

Grafik 17b: Sığınmacıların kamplara ilişkin sorunlarının sayısal verileri

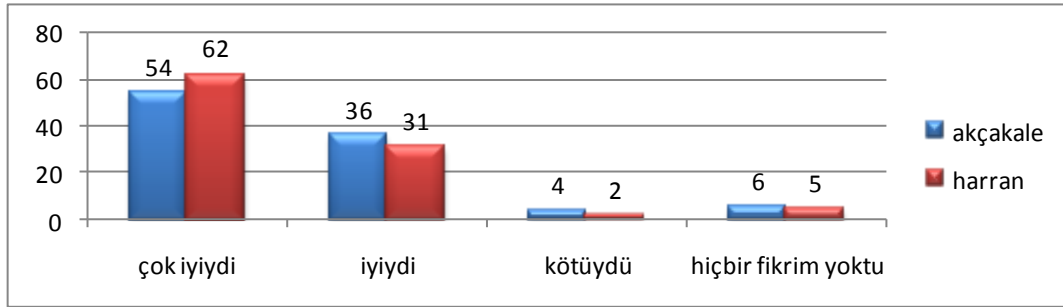
Grafik 17-a ve 17-b ye göre Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %56'sı yani 168 kişi fiziksel sorunlardan, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %20'si yani 60 kişi fiziksel sorunlardan, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %24'ü yani 72 kişi kamp yönetimi ve personelin tutumundan, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %28'i yani 84 kişi kamp yönetimi ve personelin tutumundan, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %20'si yani 60 kişi yönetimsel sorunlardan, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %52'si yani 168 kişi yönetimsel sorunlardan şikâyetçi oldukları tespit edilmiştir.

4.2.6. Sığınmacıların Türkiye'ye Gelmeden Önce ve Türkiye ye Geldikten Sonra Değişen Algıları

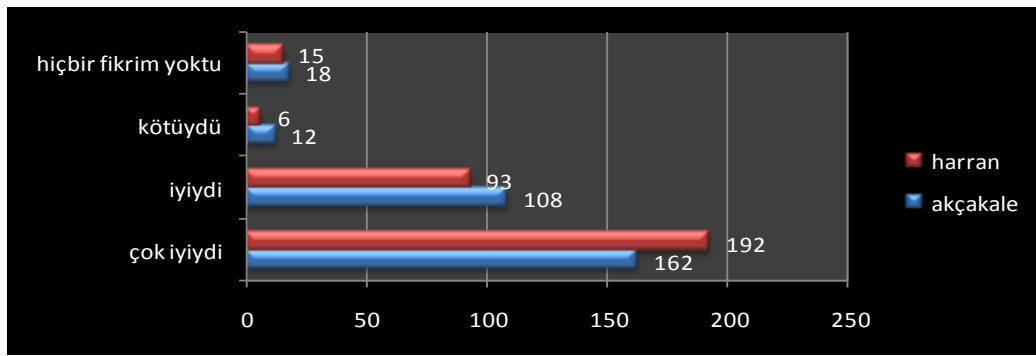
4.2.6.1. Sığınmacıların Türkiye'ye Gelmeden Önceki Türkiye Algısı

Suriye'nin Türkiye'nin sınır komşusu olduğu, aralarında tarihsel, toplumsal ve kültürel bağların bulunduğunu Suriyeli sığınmacıların Türkiye algısına bakarak çıkarmak mümkündür. Gelmeden önce sığınmacıların Türkiye'ye yönelik olumlu

düşünceler içinde olduğu oranlara yansımaktadır. Hemen hemen her 10 sığınmacıdan 9'unun Türkiye'ye gelmeden önceki algısının pozitif olduğu görülmektedir.

Grafik 18a: Sığınmacıların Türkiye'ye gelmeden önceki Türkiye algılarının yüzdeleri

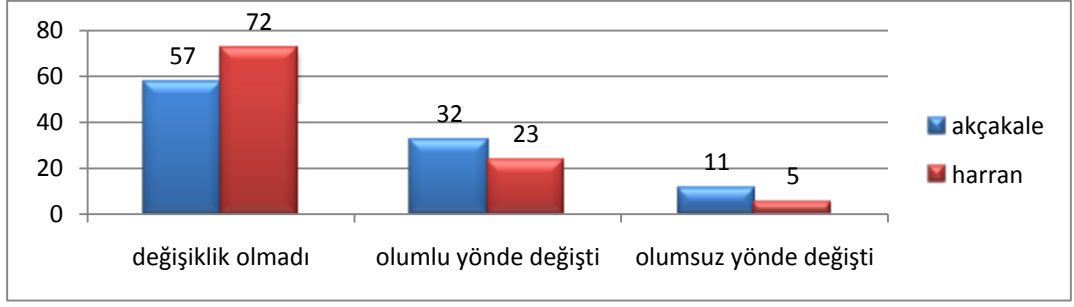

Grafik 18b: Sığınmacıların Türkiye'ye gelmeden önceki Türkiye algılarının sayısal verileri

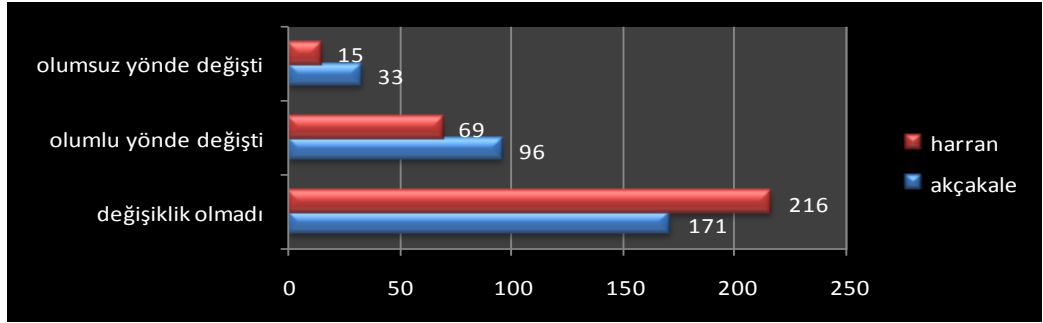
Grafik 18-a ve 18-b ye göre Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye algılarının, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 54'ü yani 162 kişi çok iyi olduğu, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 62'si yani 192 kişi çok iyi olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 36'sı yani 108 kişi iyi olduğu, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %31'i yani 93 kişi iyi olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %4'ü yani 12 kişi kötü olduğu, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %2'si yani 6 kişi kötü olduğu, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; %6'sı yani 18 kişi hiçbir fikrinin olmadığını, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; %5'i yani 15 kişi hiçbir fikrinin olmadığını belirtmiştir.

4.2.6.2. Sığınmacıların Türkiye'ye Geldikten Sonraki Türkiye Algısı

Sığınmacıların Türkiye'ye gelmeden önceki algısının kamplarda kalış süresiyle birlikte değişip değişmediği sorgulanmıştır. Tablodaki oranlara bakıldığında, herhangi bir değişikliğin olmadığını söyleyenler (%65,3) ilk sırada gelmektedir. Her dört sığınmacıdan birisi ise düşüncesinin olumlu yönde değiştiğini ifade etmektedir.

Grafik 19a: Sığınmacıların Türkiye'ye geldikten sonraki Türkiye algılarının yüzdeleri

Grafik 19b: Sığınmacıların Türkiye'ye geldikten sonraki Türkiye algılarının sayısal verileri

Grafik 19-a ve 19-b ye göre Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye algılarının; Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 57'si yani 171 kişi değişiklik olmadığını, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 72'si yani 216 kişi değişiklik olmadığını, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 32'si yani 96 kişi olumlu yönde değiştiğini, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 23'ü yani 69 kişi olumlu yönde değiştiğini, Akçakale çadır kentteki sığınmacıların; % 11'i yani 33 kişi olumsuz yönde değiştiğini, Harran konteyner kentteki sığınmacıların; % 5'i yani 15 kişi olumsuz yönde değiştiğini belirtmiştir.

SONUÇ

Literatüre Arap Baharı olarak giren Ortadoğu ülkelerinde başlayan toplumsal ayaklanmalar başta Mısır olmak üzere Libya, Tunus, Yemen, Bahreyn, Cezayir ve son olarak Suriye'de olanca hızıyla yayıldı. Çatışmaya dönüşen toplumsal ayaklanmalara yapılan sert müdahaleler sonucunda ortaya çıkan iç savaş giderek çok trajik insani bir krize dönüşmesi şeklinde olmuştur. Ülkedeki iç karışıklıkların düzeyinin yükselmesine paralel olarak, Suriye'den kaçışlar başlamış ve bu durum aratarak devam etmektedir.

Diğer komşu ülkeleri de doğrudan etkileyen bu sorun Suriye ile 911 kilometrelik sınırı bulunan, Türkiye'yi çok daha fazla etkiledi. Yoğun mülteci akını nedeniyle, Suriye'deki savaştan en fazla etkilenen ülkelerin başında da Türkiye gelmektedir. Türkiye 3,5 yılda 1,6 milyonu aşan sayıda Suriyeli sığınmacının akınına maruz kaldı. Bunların sadece % 13'ü 10 ildeki 25 kampta barınmaktadır.

Açık kapı politikası izleyen Türkiye hükümeti gelenleri misafir olarak ağırlamış, barınma ve konaklamaları için kamplar inşa etmiştir. Harran konteynerkent ve Akçakale çadırkentinde barınan mülteciler ile gerçekleştirilen çalışmamızda elde edilen bulgulara dayanarak araştırma sonuçlarını şu şekilde özetlemek mümkündür.

Harran konteyner kentte barınan mültecilerin genel memnuniyet düzeyleri Akçakale çadırkentte barınan mültecilere oranla daha yüksektir. Bunun başlıca temel sebebinin konteynerkent'in inşaat, teknik ve konfor gibi birçok özelliği açısından çadırkentten üstün olmasıdır. Akçakale çadır kentte barınan mültecilerin Harran konteyner kentte barınan mültecilere oranla fiziksel sorunlardan yakındıkları tespit edilmiştir. Çadırkent'in konteyner kent kadar olanaklara sahip olmadığı düşünüldüğünde bunu anlamak mümkündür. Özellikle konteynerlar da tuvalet ve banyoların konteynerın içinde olması, çadırkentlerde ise mahalle aralarında toplu banyo ve tuvaletlerin bulunması memnuniyetler üzerinde oldukça etkili olmuştur.

Genel anlamda memnuniyetlerini ifade eden Harran konteyner kentte barınan Suriyeli mültecilerin de yönetsel sorunlardan şikâyetçi oldukları göze çarpmaktadır. Bu da Harran konteyner kentte barınan mültecilerin memnuniyet düzeyleri üzerinde negatif anlamda az da olsa etkili olmuş ve memnuniyet düzeylerini düşürmüştür. Konteynerkentte sağlanan şartların daha iyi olması ve hatta bazı durumlarda yerel halktan daha iyi şartlara sahip olduğu izlenimi oluşması, konteynerkentlerde çalışan güvenlik, tercüman, temizlikçi gibi çalışanların Suriyelilere kötü davranmasına yol açtığı kanaatindeyim. Bu konularda özel hizmet satınalma yöntemiyle çalıştırılan yerel halka eğitim verilmesi gerekir.

Savaş sonrasında Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmeden önceki ve sonraki algıları üzerinde de değişiklik olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle Harran konteyner kentte barınan mültecilerin Akçakale çadırkentte barınan mültecilere oranla Türkiye'ye geldikten sonraki algılarının pozitif anlamda daha çok değiştiği görülmüştür. Bu nedenle Suriyeli misafirlerin barınması için çadırkentlerin yerine konteynerkentlerin tercih edilmesi uygun olacaktır. Kuruluş maliyeti olarak arada 3 de 1 oranında fark olmasına rağmen hem memnuniyet açısından hem de uzun vadede konteynerkentlerin kullanımından kaynaklanan kolaylıklar nedeniyle daha ekonomik olacağı değerlendirildiğinde konteynerkentlerin tercih edilmesi gerekir. Ayrıca konteynerkentlerin Suriyeli sığınmacılar ülkelerine döndükten sonra da farklı amaçlarla kullanılması sağlanabilir. Örneğin ülkemizde yaşanacak herhangi bir doğal afet sonrasında toplanma merkezi olarak değerlendirilebilir.

Türkiye gelmeden önce de genel olarak olumlu bir algıya sahip olan Harran Kampı sığınmacılarının ülkemize geldikten sonra Türkiye'ye yönelik algıların olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Savaştan kaçan bu sığınmacılara yönelik Türkiye'nin hem devlet ve hem de millet olarak karşılıksız olarak yaptıkları bu insani çabalar dünyada da hayranlık ve takdir ile izlenmektedir. Geline noktada Suriye'deki durumunu düzelmesinin uzun yıllar alacağı ve dolayısı ile mültecilerin daha uzun bir süre ülkemizde kalacakları açık bir şekilde görülmektedir.

Bu anlamda devasa rakamlarla ifade edilen mültecilerin uluslararası konumları, hukuki durumları, ülkeye getirdiği ekonomik yük, kampların geleceği gibi önemli konuların yanında toplumsal, psikolojik ve güvenlik gibi birçok alanda ortaya çıkan sorunlar olduğu da inkâr edilemez bir gerçekliktir. Bu anlamda

çalışmamız nedeni ile de ortaya çıkana bazı tespitler, sorun ve bunlara yönelik öneriler şu şekilde özetlenebilir.

Suriyeliler 1951 Cenevre Anlaşmasına konulan coğrafi sınırlama nedeni ile Türkiye’de mülteci olarak kabul edilmemektedirler. Türkiye, uluslararası hukuk ve yerel hukuk bakımından sorunlar çıkmaması için resmi olarak Suriyelileri *geçici koruma statüsü altındaki kişiler* olarak tanımlamaktadır. Ancak hem coğrafi sınırlarının içinde yer alması konusundaki ihtiyaç her geçen gün büyümektedir (Erdoğan,2015:211).

Uluslararası toplumun Suriyeliler krizinde ortaya koyduğu tavır büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Hem mali ve hem de insani olarak gelişmiş ülkeler Suriye’deki insanlık dramı konusunda yükü bütünüyle komşu ülkelerin üzerinde bırakmıştır. Bu konuda elinden geleni ortaya koyan Türkiye ve diğer komşuların bu devasa sorun ile tek başlarına başa çıkmaları son derece zordur. Bu anlamda özellikle gelişmiş dünya ülkelerinin de hem mali ve hem de insani bakımından ellerini taşın altına koymaları gerekmektedir

Öncelikle Suriye’deki gelişmeler Türkiye’ye sığınmacı akışının artarak süreceğini göstermektedir. Bu, kamplar dışındaki sığınmacıların sayısının artması anlamına da gelmektedir. Türkiye’nin bu duruma uygun insani mekanizmaları acilen oluşturması gerekmektedir. Sığınmacıların ihtiyaçlarının tespiti, sığınmacılara ilişkin programların oluşturulması için ilgili kurum ve STÖ ile danışma ve koordinasyon içinde çalışmaları gerekmektedir.

Sığınmacılar belirli ölçülerde Türkiye’de kalıcı olacaklardır. Dört yıla yakın bir süredir Ülkemizde barınan sığınmacılar için geldikleri ülkede de görünür bir gelecekte barış ve huzur ihtimali olmadığından bugüne kadar sürdürülen geçicilik politikasının kalıcılığı da içine alacak şekilde geliştirilmesi gerekmektedir.

Sığınmacıların uzun bir süre daha kalıcı oldukları dikkate alındığında nüfusun büyük bir kısmının eğitim düzeyinin düşük oluşunun giderek bir dizi sorunu beraberinde getireceği unutulmamalıdır. Bu yüzden mümkün olduğunda kayıt altına alınacak olan sığınmacıların başta çocuklar olmak üzere eğitim hizmetinin sunulması entegrasyonun hızlandırılmasına çalışılmalıdır. Türkiye’ye gelen sığınmacıların yarısından fazlası 18 yaş altındaki çocuk ve gençlerden oluşmaktadır. Bu grubun önemli bir oranı ise beş yaşın altındadır Dolayısı ile ilköğretim-lise okul çağında olan çocuklarının toplam kitlenin Türkiye’deki sığınmacıların önemli bir miktarını oluşturduğu görülmektedir.

Geldikleri yerde okula devam eden ve/veya burada okul çağında olanların bütün bu çocuk ve gençlerin bir kısmının dört yıla bir süredir eğitimden uzak kalmaları son derece büyük bir sorundur.

Sağlık hizmetlerindeki en önemli sorunların başında dil ve tercümeden kaynaklı iletişimsizlik önemli sorun boyutunu oluşturmaktadır. Bunun dışında Suriye toplumunun muhafazakâr yapısı da eğitim gibi sağlık hizmetlerine özellikle kadınlarının erişimini engelleyen faktörler olarak durmaktadır. Bu noktada Suriyeli doktorların, hemşirelerin ve sağlık çalışanlarının belli bir ücret karşılığında çalıştırılmaları sağlanmalıdır. Bu aynı zamanda Suriyeli sığınmacılar için harcanan sağlık giderlerinin azalmasını da sağlayacaktır.

Kamp nüfusunun neredeyse yarısını oluşturan çocuklar için kampta bazı sosyal donatı alanları bulunsa da özellikle çocukların savaşın travmalarının daha derinden hissettikleri düşünüldüğünde, çocukların okul dışında sosyalleşebilecekleri, bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimlerini sağlayacak fiziksel alanlar ve özel programlara yer verilmelidir.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin takibi için merkezi bir bilgisayar sistemi bulunmamaktadır. Bu yüzden Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin takibi için tüm kamplarla bağlantılı bir bilgisayar programı sistemi kullanılması uygun hale getirilmelidir.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlere kamplarda farklı farklı tanıtım kartları verilmektedir. Bu da çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlere sınırda giriş yaptıkları yerlerde tek tip kart düzenlenmeli ve ülkemizde kaldıkları süre boyunca bu kartın kullanımı uygun koşullarda görüşülmelidir. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin farklı farklı isimler altında defalarca gelip geri dönüş yaptıkları görülmektedir. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlere yapılacak bilgisayar programının yüz veya parmak izi tanıma özelliği kazandırılarak gelenlerin farklı farklı isimler üzerinden gelişinin önlenmesi sağlanmalıdır.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenler içerisinde terör örgütüne üye veya ajan olarak gelenlerin olup olmadığı hali hazırda kamplarda yapılamamaktadır. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin mülakat, fotoğraf çekilmesi, parmak izi ve tanıtım kartı işlemlerinin sınırda giriş yerlerinde kurulacak yerlerde yapılması durumunda sakıncalı kişilerin

kontrolü, bertaraf edilmesi veya yasal işlem yapılması bu kişilerin kamplara katılımından önce yapılmasını sağlayan önlemler alınmalıdır.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin her istediklerinde ülkelerine dönüş yaptıkları ve tekrar tekrar kamplara döndükleri görülmektedir. Sığınmacı olarak gelenlerin istedikleri zaman gidişlerine her hangi bir önlem getirilmemesi ile birlikte ülkemize her ne sebeple olursa olsun iki defadan fazla giriş yapmalarına izin verilmesinin önüne geçilmelidir.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin yanlarında yasal olan çeşitli malzeme ve yük getirmektedirler. Sığınmacıların yanlarında belli bir cins ve miktarda malzeme ile giriş yapmalarına izin verilmesinin sağlanması gerekmektedir. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak her yaşta erkek ve bayanın kabulü yapılmaktadır. Çeşitli nedenlerden ötürü ülkemize sığınmacı olarak her yaşta bayanların alınması ancak sadece 18-50 yaş aralığında erkeklerin kabul edilmemesi gerekmektedir.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlere kamplarda uyacağı kurallar ile ilgili olarak kamplarda bilgi verilmektedir. Sığınmacı olarak gelenlere kamplarda uyacağı kurallar ve kampta alacakları standart hizmetlerle ilgili olarak sınırdan girişlerinde bilgi verilmeli bu standart hizmeti kabul ettiklerine dair belge imzalatmalı kabul etmeyenler kamplara yönlendirilmemelidir.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize yasal işlemleri yapılmış pasaportla giriş yapanların turist olarak yasal sürelerini doldurduktan sonra takibinin yapılabilmesi sınır dışı veya kamplara yönlendirilmelerini sağlamak ve kaçak olarak ülkemizde bulunmalarını önlemek için sığınmacı olarak gelenler için hazırlanacak bilgisayar programında bu şekilde giriş yapanlarında takibini sağlayacak programın yapılması gerekmektedir.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınması olarak gelenler içerisinde maliyeti yüksek sırf sağlık hizmeti almak isteyenlerle birlikte yönergede yer alan temel sağlık ve acil sağlık hizmetleri dışında plastik-estetik cerrahi müdahaleleri de dâhil olmak üzere sağlık hizmetleri taleplerine önlem almak ve tüm kamplarda birliğin sağlanması adına tüm sağlık birimlerine genelge çıkarılması gerekmektedir. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin geri dönüşlerinde kamplarda kendilerine verilen eşyaların hemen hemen hepsini götürmek istemekte, verilmediği takdirde sorun çıkartmaktadırlar. Bu nedenle Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlerin sınırdaki Suriye'ye

çıkışlarında eşya kontrolünün yapılarak götürmemeleri gereken eşyaların alıkonulmasını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır. Suriyeli sığınmacıların talep ve istekleri sınırsız olabilmektedir. Bu nedenle Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenler verilen standart hizmetlerin dışındaki istek ve taleplerinin maliyet ve uygunluk değerlendirilmesine müteakip tüm kamplarda uygulamalarda konulmasının uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Suriye Arap Cumhuriyeti'nden ülkemize sığınmacı olarak gelenlere kamplarda kurulan sahra hastanelerinde uzman doktor, branş ve sayısının artırılması, hastaların başka hastanelere sevk edilmesini önleyici gibi sevk sırasında başta ulaşım olmak üzere maliyeti azaltacağı gibi tercüman, güvenlik sorunlarını da azaltacaktır.

EKLER

Ek:1. Akçakale Kamp Fotoğrafları

Ek:2. Harran Kamp Fotoğrafları

KAYNAKÇA

- AÇIKALIN, N. 2007. “Enformel Sektör ve Yoksulluk: Kentsel İşgücü Pazarı Üzerine Etkileri, İstanbul ve Gaziantep Örnekleri”, *Sosyo-Ekonomi Dergisi Temmuz-Aralık –S.2.*
- AFAD, 2014. Suriye’den Türkiye’ye Nüfus Hareketleri, Kardeş Topraklarındaki Misafirlik, Ankara.
- AKDEMİR, N. 2006. “Enformel Ağlar ve Mekanizmalar: Tuzla Tersaneler Bölgesinde Taşeronlaşma” *Tes-İş Dergisi*, Haziran Sayısı.
- AKDOĞAN, V. Güneydoğu’da Göç Hareketleri Diyarbakır Örneği 1s.
- AKGEYİK, T. vd. 2002. “İstanbul’da Enformel (Kayıt dışı) Çalışma: Eminönü İlçesindeki İşportacılara İlişkin Bir Araştırma” *Çalışma Ekonomisi Makaleleri* Nisan-Mayıs.
- AKGÜN, E. 2005. “Türkiye Ekonomisinde Kayıt dışı Ekonominin Büyüklüğü ve Etkileri” *Ekev Akademi Dergisi Yıl:9 S.22-291.*
- AKKAYA, A. 2013. “Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları”, *Ekev Akademi Dergisi Yıl: 17 S.56, s.180.*
- AKPINAR 2009. Türkiye’ye Yönelik Düzensiz Göçler ve Göçmenlerin İnşaat Sektöründe Enformel İstihdamı, Ankara Üniversitesi SBE Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yayımlanmış Doktora Tezi Ankara, 180s.
- 2011. “Türkiye’ye Yönelik Kaçak İşgücü Göçü”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65-3.
- 2011. “Uluslararası Kaçak İşgücü Göçlerine Yönelik Politikalar” *Ankara Çalışma ve Toplum Dergisi*, S.3.
- ARAS, F. E. 2009. “Etnik (Çingene) İşgücünün Enformel İşgücü Piyasalarına Katılım Biçimleri ve Bu Süreçte Etkili Olan Faktörler: İstanbul (Cankurtaran) ve Edirne (Menzilahir) Örnekleri” Ankara: *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11/1, s.75-100.

- AYDIOĞLU, R. 2006. “1990 Sonrası Türkiye’de Yabancı Kaçak İşçilik Olgusu ve Çözüm Yolları” 331. 62 Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- CANATAN, K. 2013. “Avrupa Toplumlarının Göç Algıları ve Tutumları: Sosyolojik Bir Yaklaşım” *Sosyoloji Dergisi, Dizi, 27. Sayı /2, 317-332.*
- DAĞDELEN, G., 2011. “Türkiye’nin “Görünmeyen” Emekçileri: Yabancı Göçmenlerin Çalışma Hayatlarına Genel Bir Bakış” *Çalışma Ortamı Dergisi Sayı: 11, Temmuz-Ağustos.*
- DEMİR, Ö.; OĞUZHAN H. E. 2010.“Yasadışı Göç İle İlgili Kavramların Doğru Anlaşılabilmesi Sorunu ve Yazılı Basında Çıkan Haberler Üzerine Bir İnceleme”, *Polis Bilimleri Dergisi, Cilt:12 (1) s.7.*
- DEMİRDİZEN, D., 2013. “Türkiye’ de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınlar: Yeni Düzenlemelerle Yarı Köle Emegine Doğru mu” Ankara, Çalışma ve Toplum Dergisi /3.
- DİZMAN, A. O., 2012. “Geçici Koruma Politikası ve Türkiye’ye Sığınan Suriyeliler” Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Değerlendirme Notu, Ankara.
- ERDOĞAN, M. M. 2015. Türkiye’deki Suriyelileri Toplumsal Kabul ve Uyum, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- ERKAN, R.-Deniz, A. 2010. “Güneydoğu Anadolu Bölgesi İllerinde Bölge İçi ve Bölge Dışı Göç Eğilimleri”, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül, Cilt 6, Sayı 22, Ankara.*
- GÜRKAN, M. Sosyolojik Açından Göç ve Yasadışı Göç Hareketleri, Kırıkkale Üniversitesi SBE 2006 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi s10.
- İŞİK, O.- PINARCIOĞLU, M. M. 2009. “Nöbetleşe Yoksulluk, Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları, Sultanbeyli Örneği”, İletişim Yayınları İstanbul, ss50-56.
- İş-Kur. 2011. İşgücü Piyasası Araştırması-Mardin İli Sonuç Raporu.
- Kamer Vakfı-Hasna Inc. 2013. Suriyeli Mülteciler İhtiyaç Analizi Anket Araştırması” Değerlendirme Çalışması.
- LORDOĞLU, K. 2007. “Türkiye’deki Çalışma Hayatının Bir Parçası Olarak Yabancı Çalışanlar” Çalışma ve Toplum, 3, 11-28-2007 “Türkiye’ye olan Uluslararası Göçün Yönleri: Toplumsal Şartlar ve Kişisel şartlar ” adlı sempozyum notu Goethe –Institut.

- OYTUN, O. 2014. “Suriye’ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler” Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) Rapor, No:189, Nisan s.16.
- ÖZKUL, M.- KANYILMAZ G. 2012. “Yoksulluk ve Enformelleşme Bağlamında Ortaya Çıkan Bir Yaşam Tarzı: Seyyar Satıcılar” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.17 s.1 s-27-61
- SELÇUK, F. Ü. 2006. “Enformel Sektörde Örgütlenme Deneyimleri” *Tes-İş Dergisi*, Haziran Sayısı.
- SUĞUR, N. 2010. “Eskişehir’ de Çalışan Yoksullar, Enformel İstihdam ve Yoksulluk İlişkileri”. *T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları: 2030.sayı Edebiyat Fakültesi Yayınları No.28- Eskişehir*.
- ŞIŞMAN, Y. 1999. “Eskişehir’deki Seyyar Satıcılar Üzerine Bir Alan Araştırması” TC Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İİBF Yayınları No:161 Eskişehir.
- T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2303 Ekonomi Sosyolojisi
- T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. 2013. “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar, Saha Araştırması Sonuçları” Ankara.
- T.C. Dicle Kalkınma Ajansı Raporu “Rakamlarla Mardin 2012” Mardin Yatırım Destek Ofisi. Mardin.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2013. Yayınları, Yayın No: 4, Aralık, Ankara.
- TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, “Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu”
- TEKİN, C. 2011. “Kaçak İşgücü Göçünün Emek Piyasası Üzerindeki Etkileri” *Tam Ekran Dergisi Ağustos*.
- TOKSÖZ 2006 “Uluslar Arası Emek Göçü” İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları Göç Çalışmaları, İstanbul.
- 2006. “Enformel Sektör, Enformel İstihdam: Ortaya Çıkış ve Yaygınlaşma Nedenleri”- *Tes-iş Dergisi Kayıtdışı İstihdam Dosyası, İstanbul. s.44*.
- Türk-İş. 2006. Mayıs Raporu; “Kayıt dışı İstihdamla Mücadele İçin Ulusal Eylem Planı” *Tes-İş Dergisi, Haziran Sayısı*.
- Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla

Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete Tarihi ve No'su: 30.11.1994 No:22127

USAK, 2013. (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu) “Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı-Suriyeli Mülteciler Alan Araştırması” USAK Rapor No:13

ÜNAL, A. Z. 2013. “Yerinden Olmuşların Yoksulluğunu Yeniden Üreten Habitus”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 15 (25): 105-112.*

YALÇIN, C. 2004. “Göç Sosyolojisi”, Akt: GÜRKAN, M. s.17-26.

YILMAZ, A. 2005. “Türkiye’de İşsiz Nüfus” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Sayfa: 43-56, Elazığ.*

Elektronik Kaynaklar

http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/bm_mültwciler_yüksek_komiseri.pdf

<https://www.afad.gov.tr/YR/icerikDetayl.aspx?ID-16&:icerikID=848>

http://www.unhcr.org.tr/uploads/root^m%Ç3%BCItecirinInhukuki_ Erişim tarihi: 8 Eylül 2014.

(<http://www.TBMM.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/179.pdf>)

(https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/7920140529153928Suriye'den-Türkiye'ye_nüfus-hareketleri,-kardes-topraklarindaki-rnisafirlik,-2014.pdf), s. 52, Erişim tarihi: 30 Haziran 2014

<http://www.toplumvesiyaset.com>. Erişim Tarihi: 15.07.2014.

http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/belge/24_Donem_1_ve_2_Yasama_Yillari_Faaliyet_Raporu.pdf sf. 86-87)

ÖZGEÇMİŞ

M. Selami YAZICI; 1980 yılında Trabzon'un Sürmene ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Sürmene Hasan Tahsin okulunda tamamlayan Yazıcı, Ortaöğrenimi ve Lise eğitimini ise Sürmene İmam Hatip Lisesinde bitirdikten sonra 1998 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasi Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümüne kayıt yaptırdı. Bu bölümden 2002 yılında mezun olan Yazıcı, 2005 yılında Kaymakam olarak göreve başladı. İngiltere'nin Exeter Üniversitesinde 1 yıl süreyle yabancı dil eğitimi alan Yazıcı, Türkiye'nin birçok ilinde ilçe kaymakamı olarak görev yaptı. Yazıcı, 2015 yılında Türk idareciler derneği tarafından verilen yılın Kaymakamı ödülüne layık görüldü. Halen Şanlıurfa'nın Harran ilçesinde aktif görevde olan yazıcı, evli ve iki çocuk babasıdır.

VITAE

M. Selami YAZICI; was born in the city of Sürmene, Trabzon in 1980. He completed his primary education in Sürmene Hasan Tahsin Primary School. After he completed his secondary and high school education in Sürmene İmam Hatip High School in 1998 he enrolled in Istanbul University to the department of Public Administration of Political Science Faculty. He graduated from this department in 2002. In 2005 he took office as a district governor. After he took a foreign language education for a year in Exeter University, England, he took office as districts governor in many cities in Turkey. He was considered worthy as a districts governor of the year by Turkish Administrators Union in 2015. He is married and the father of two children and he still works in Harran, Şanlıurfa.